

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»
Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
на тему: «Внутрішній туризм в Карпатському регіоні - стан і
перспективи розвитку»

за освітньо-професійною програмою
«Економіка та організація туристичної діяльності»
спеціальності 242 Туризм

Студента 4 курсу, групи Тс-20-1

Панченка Олега Михайловича

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник Жирак Л.М

старший викладач

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала 4

Кількість балів: 18 оцінка: ECTS C

Члени комісії

Олекса Черка О.Б
(підпис) (прізвище та ініціали)

Лещук М.З.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Борисевич Т.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Фенюта М.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Мельниченко А.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Жирак Л.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»
Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи
Освітній ступінь: бакалавр
Спеціальність: 242 Туризм і рекреація

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи

 Христина ТЕРЛЕЦЬКА

« 06 » лютого 2024 року

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ СТУДЕНТУ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Панченка Олега Михайловича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Внутрішній туризм в Карпатському регіоні – стан і перспективи розвитку»

Керівник роботи: Жирак Людмила Михайлівна, старший викладач
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом закладу вищої освіти від 12.03.2024 р. № 19/1

2. Строк подання студентом роботи 23.05.2024

3. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити).

1. Визначити сутність поняття «внутрішній туризм» та проаналізувати стан внутрішнього туризму в Україні в сучасних умовах;

2. Оцінити ресурсний та інфраструктурний потенціал, чинники, проблеми та тенденції внутрішнього туризму в Карпатському регіоні;

3. Вивчити проблеми та запропонувати шляхи покращення внутрішнього туризму в Карпатському регіоні;

4. Розробити авторський тур як рекомендацію щодо розвитку внутрішнього туризму в карпатському регіоні.

Дата видачі завдання 06.02.2024

Календарний план виконання роботи

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми кваліфікаційної роботи	12.12.2023	виконано
2	Затвердження індивідуального завдання	06.02.2024	виконано
3	Підбір літературних джерел	09.02.2024	виконано
4	Складання плану кваліфікаційної роботи	12.02.2024	виконано
5	Написання 1 розділу кваліфікаційної роботи	28.02.2024	виконано
6	Написання 2 розділу кваліфікаційної роботи	15.03.2024	виконано
7	Написання 3 розділу кваліфікаційної роботи	28.03.2024	виконано
8	Підготовка текстового варіанту роботи для попереднього захисту на засіданні кафедри	23.05.2024	виконано
9	Представлення роботи для перевірки на академічну доброчесність	27.05.2024	виконано
10	Написання відгуку наукового керівника на кваліфікаційну роботу	03.06.2024	виконано
11	Рецензування кваліфікаційної роботи	04.06.2024	виконано
12	Захист кваліфікаційної роботи на засіданні ДЕК	14.06.2024	виконано

Студент

Науковий керівник

(підпис)

(підпис)

Олег ПАНЧЕНКОЛюдмила ЖИРАК

(прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Метою дослідження є аналіз внутрішнього туризму в Карпатському регіоні.

В першому розділі розглянуто теоретичні основи внутрішнього туризму.

В другому розділі проведено аналіз передумов розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні.

В третьому розділі представлено шляхи оптимізації внутрішнього туризму в Карпатському регіоні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ТУРИЗМ, РЕГІОН, РОЗВИТОК, ОПТИМІЗАЦІЯ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ	8
1.1 Теоретичні основи внутрішнього туризму.....	8
1.2 Фактори розвитку внутрішнього туризму.....	14
1.3 Внутрішній туризм в Україні в умовах сьогодення.....	16
<i>Висновки до розділу 1.....</i>	<i>22</i>
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО	23
ТУРИЗМУ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	
2.1 Оцінка ресурсного та інфраструктурного потенціалу Карпатського регіону в контексті розвитку внутрішнього туризму.....	23
2.2 Чинники та тенденції розвитку внутрішнього туризму в Карпатах.	34
2.3 Аналіз діяльності суб'єктів туристичного ринку в контексті розвитку внутрішнього туризму.....	40
<i>Висновки до розділу 2.....</i>	<i>47</i>
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ	
В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	48
3.1 Проблеми розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні.....	48
3.2 Шляхи розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні...	52
3.3 Розробка авторського туру «Перлини Закарпаття» як складової розвитку внутрішнього туризму.....	55
<i>Висновки до розділу 3.....</i>	<i>63</i>
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Вітчизняний ринок туризму до початку повномасштабної військової агресії проти України мав потужний регіональний та загальнонаціональний ресурсний потенціал. Як і більшість суспільних сфер, туристичний ринок гостро відчув вплив повномасштабних агресивних військових дій й зіштовхнулася з рядом критичних викликів, пов'язаних із руйнацією значної кількості об'єктів природної, історико-культурної, духовної спадщини та туристичної інфраструктури України, які використовувалися для розвитку внутрішнього туризму. Внутрішній туризм є важливим у своєму зростанні так як сприяє розвитку регіонів, надходженню коштів до бюджету територіальних громад, збагачує духовно подорожуючих. У зв'язку з воєнною агресією росії та окупацією східних та південних регіонів України змінились тенденції внутрішнього туризму. Карпатський регіон володіє потужним рекреаційно-туристичним потенціалом, що і визначає актуальність дослідження, адже саме тут вкрай важливо розвивати внутрішній туризм для того, щоб люди мали можливість відновитись духовно і фізично, пізнати рідну країну і, тим самим, підтримували економіку України у вкрай важкий час.

Теоретико-методологічною основою та інформаційною базою дослідження виступили праці вітчизняних і зарубіжних вчених і фахівців, зокрема: Д. Басюк, В. Герасименко, Г. Горіна, В. Зайцева, Т. Жданова, М. Жукова, В. Кифяк, Н. Корж, О. Любіцева, М. Мальська, Н. Моїсеєва, Т. Сокол, О. Трохимець, В. Худо, В. Цибух, Т. Шелеметьєва, І. Школа та ін.

Мета роботи – аналіз внутрішнього туризму в Карпатському регіоні.

В роботі відтворене послідовне вирішення наступних **завдань**:

- вивчити сутність поняття «внутрішній туризм»;
- проаналізувати внутрішній туризм в Україні в умовах сьогодення;
- оцінити ресурсний та інфраструктурний потенціал, чинники, проблеми та тенденції розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні;

- проаналізувати діяльність суб'єктів туристичного ринку в контексті розвитку внутрішнього туризму;
- запропонувати пропозиції щодо розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні;
- розробити авторський тур як рекомендацію щодо розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні.

Об'єкт дослідження – внутрішній туризм.

Предмет дослідження – особливості внутрішнього туризму в Карпатському регіоні.

Методи дослідження. У роботі використані наступні методи: абстрактно-логічний (при вивченні останніх наукових публікацій по темі; при оцінці власних результатів на фоні вже відомих знань; при виділенні невирішених завдань; при розробці конкретних цілей дослідження) та системного аналізу, графічний (побудова графіків, діаграм) та статистичний (при встановленні факторів впливу на результуючий показник), економіко-математичний метод.

Структура та обсяг роботи. Робота викладена на 58 сторінках комп'ютерного тексту, складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Робота містить 14 таблиць, 23 рисунки і список використаних джерел із 45 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ

1.1 Теоретичні основи внутрішнього туризму

На сьогоднішній день внутрішній туризм є одним з перспективних напрямів розвитку.

Внутрішній туризм, будучи частиною ємного поняття сучасного туризму, безсумнівно є його найважливішим, та значущим елементом. Однак, досі не набуло однозначного визначення, і по-різному трактується не лише окремими фахівцями, але й туристичними організаціями (рис.1.1).

Рис.1.1. Дефініції поняття «внутрішній туризм»

* Джерело: сформовано автором самостійно

Внутрішній туризм – це вид туризму, в якому особа подорожує в межах своєї власної країни з різних метою, таких як відпочинок, культурне відкриття, бізнес-подорожі, медичний туризм тощо. Це означає, що туристи відвідують місця власної країни, які є популярними туристичними атракціями або цікавими для їхніх інтересів, але не виходять за межі своєї держави.

Внутрішній туризм – це форма туризму, коли люди подорожують і відвідують різні місця та атракції в межах своєї власної країни. Це означає, що подорожі здійснюються всередині кордонів країни, де людина проживає.

Аналізуючи підходи до поняття «внутрішній туризм» зауважимо, що спільним у всіх визначеннях є те, що споживачами послуг внутрішнього туризму є громадяни України, а також зони туристично- рекреаційного комплексу внутрішнього туризму, які обмежуються наявними державними кордонами України. Звідси, впливає головна особливість внутрішнього туризму в Україні – правові відносини між об'єктами, й суб'єктами послуг внутрішнього туризму регулюються національним законодавством країни.

Отже, в основі визначення внутрішнього туризму слід дотримуватись загальноприйнятих міжнародних нормативно-правових актів, а деталізацію, та уточнення формувати при розробці класифікації внутрішнього туризму.

Залежно від категорій осіб, які здійснюють туристичні подорожі, їх цілей, об'єктів, що використовуються, або відвідуються, чи інших ознак існують такі види внутрішнього туризму: дитячий; молодіжний; сімейний; для осіб похилого віку; для інвалідів; культурно-пізнавальний; лікувально-оздоровчий; спортивний; релігійний; екологічний (зелений); сільський; підводний; гірський; пригодницький; мисливський; автомобільний; самодіяльний тощо [2].

Що стосується наукових підходів до класифікації туризму, то наведемо найбільш поширені. Так, М. П. Крачило пропонує виділяти форми туризму, які визначаються за різними ознаками. За характером організації туризм поділяється на організований та неорганізований. При організації туризму розрізняють груповий та індивідуальний туризм. За строками та тривалістю перебування у подорожі науковець поділяє туризм на короткостроковий та

довгостроковий, за територіальною ознакою внутрішній туризм поділяється на місцевий та дальній [31].

На думку М. П. Крачило, види туризму визначаються метою туристичної подорожі. Вчений пропонує відокремлення курортно-лікувального, культурно-розважального, пізнавально-ділового, або спеціалізованого, релігійного, промислового та спортивного туризму. У залежності від способів пересування, транспортних засобів, якими користуються туристи, туризм поділяється на такі види: автомобільний, автобусний, мотоциклетний, авіаційний, морський, річковий, залізничний, гужовий, велосипедний, пішохідний, лижний, водний, підводний, спелеологічний, комбінований або змішаний [31].

На Рис.1.2 представлено ознаки, які характеризують сутність внутрішнього туризму.

Рис. 1.2 Ознаки, які характеризують сутність внутрішнього туризму

* Джерело: сформовано автором самостійно

До учасників відносин у системі внутрішнього туризму можна віднести:

- споживачів туристичних послуг;
- органи державної влади та місцевого самоврядування;

с) суб'єкти туристичної діяльності (туристичні оператори та туристичні агенти, що формують і реалізують туристичний продукт; підприємства-виробники туристичних, супутніх і суміжних послуг різного рівня; об'єкти туристичного показу та відвідувань (історичні, культурні пам'ятки, природні ресурси тощо)).

Вагомим аспектом вивчення значущості внутрішнього туризму є його роль, або виконувані функції. Узагальнення існуючих точок зору дозволило сформувати наступні основні функції внутрішнього туризму, які представлено на Рис.1.3.

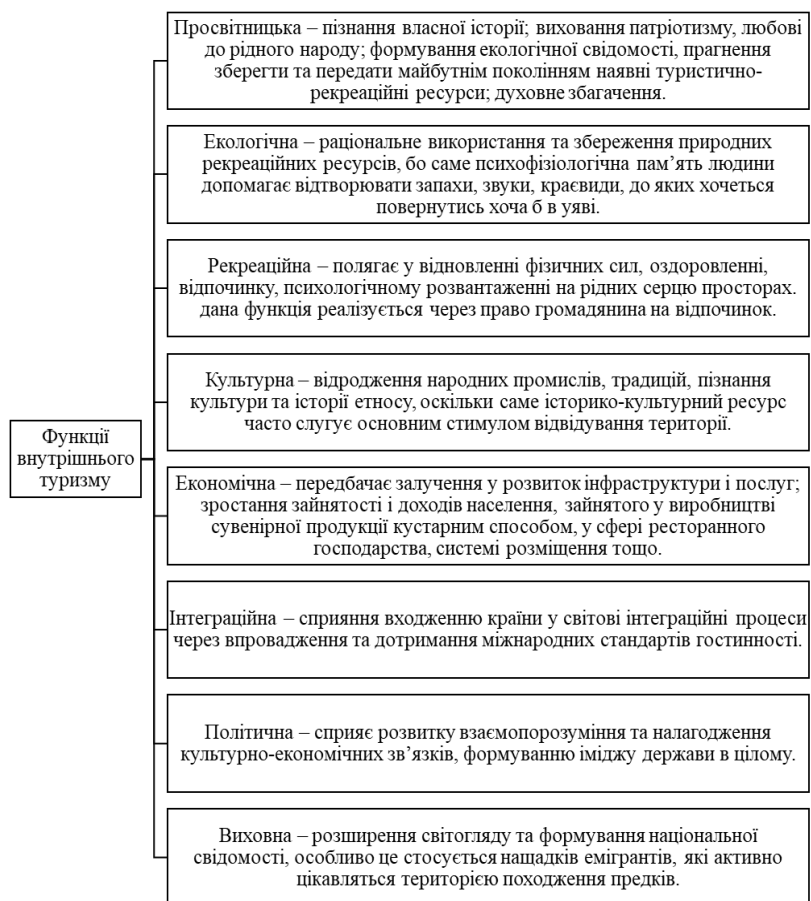

Рис.1.3. Функції внутрішнього туризму

* Джерело: сформовано автором самостійно

На Рис.1.4. представлено переваги розвитку внутрішнього туризму.

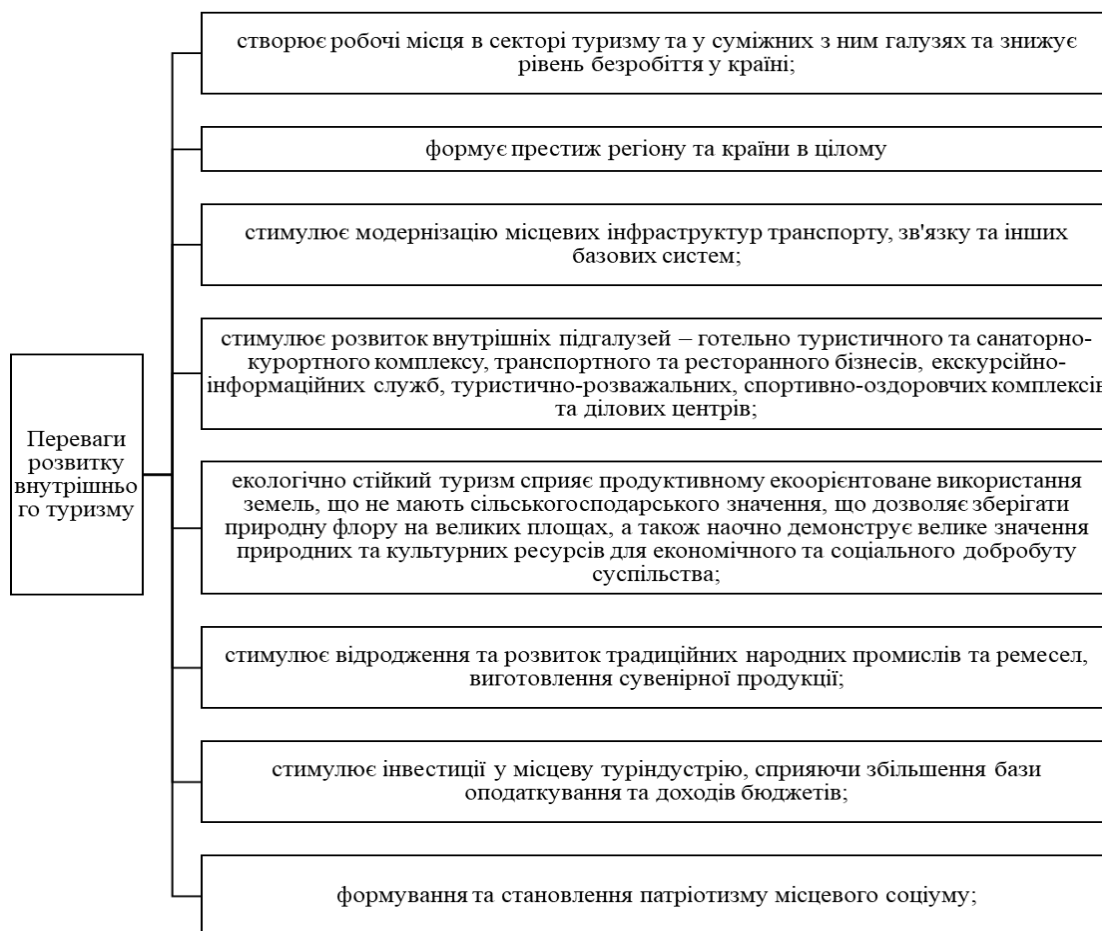

Рис.1. 4 Переваги розвитку внутрішнього туризму

* Джерело: сформовано автором самостійно

Підсумовуючи зробимо висновок, що на даний час відсутній однозначний підхід до трактування поняття «внутрішній туризм». Тому, пропонуємо авторське визначення, «внутрішній туризм – це туризм в межах певної території країни осіб, які постійно у ній проживають». Подана класифікація видів внутрішнього туризму має практичне значення, оскільки дозволяє структурувати попит на внутрішні туристичні послуги, та формувати адекватну пропозицію, формуючи та розвиваючи відповідні об'єкти інфраструктури.

1.2 Фактори розвитку внутрішнього туризму

Розвиток туристичної галузі є складним динамічним процесом, орієнтованим на максимальну взаємодію із зовнішнім середовищем та постійну

мінливість внутрішнього. Тому важливо визначити, які саме фактори їх обумовлюють та впливають на збалансованість та ефективність використання туристичного потенціалу регіону.

Фактори, що впливають на стан та розвиток туризму, дослідники класифікують відповідно до масштабу туристичного ринку. За такої класифікації виділяють три їх рівні, які представлено на Рис.1.5.

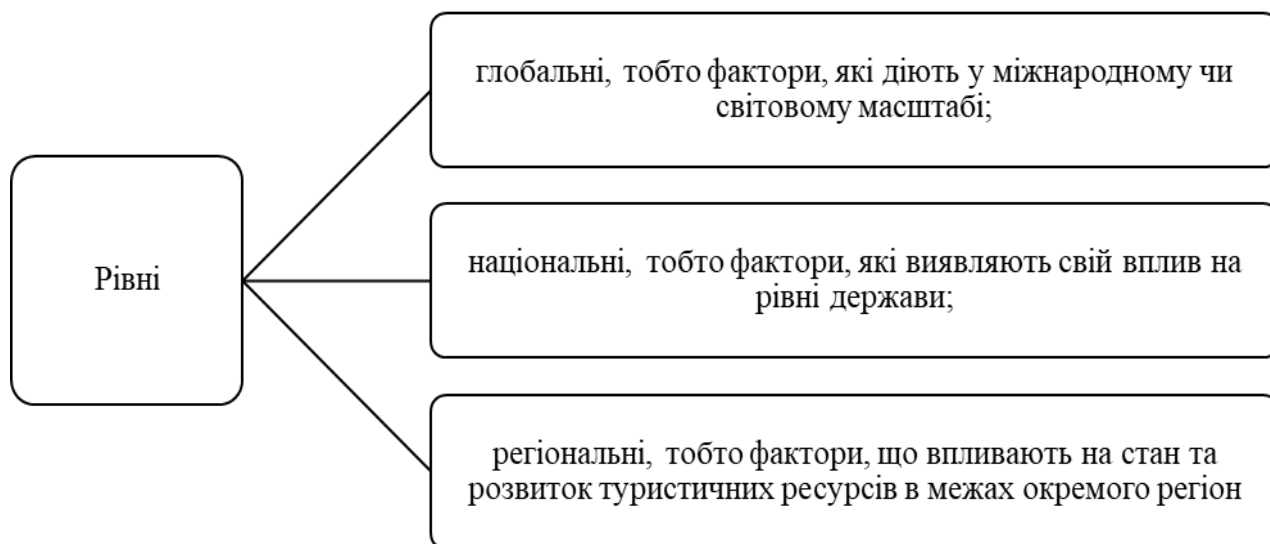

Рис.1.5. Класифікація факторів розвитку внутрішнього туризму в залежності від масштабів

** Джерело: сформовано автором самостійно*

У науковій літературі ці фактори поділяються на дві групи, а саме зовнішні (екзогенні) і внутрішні (ендогенні), які мають специфічні прояви при веденні туристичного бізнесу (Додаток А).

Зовнішні фактори впливають на туризм, передусім, за допомогою демографічних і соціальних змін, а також через фінансово-економічні умови.

Внутрішні фактори – це фактори, що впливають безпосередньо в сфері туризму, тобто це матеріально-технічні фактори, що мають найважливіше значення для розвитку туризму.

Головні з них пов'язані з розвитком засобів розміщення, транспорту, закладами ресторанного господарства, рекреаційної сфери, торгівлі [19].

Поєднання внутрішніх та зовнішніх факторів формує кон'юнктуру туристичного ринку та створює середовище для бізнес-діяльності, впливає на формування попиту та пропозиції, які забезпечують діяльність національної індустрії туризму зі створення відповідного туристичного продукту.

Формування національного туристичного бізнесу є наслідком складної взаємодії організаційно-економічних процесів, які формують попит та пропозицію на ринку туристичних послуг.

Отже, взаємодія внутрішніх та зовнішніх чинників формує кон'юнктуру ринку та створює середовище бізнес-діяльності, впливає на попит (його обсяг, структуру, ритмічність), який забезпечується діяльністю національної індустрії туризму зі створення відповідного кон'юнктури турпродукту. Формування національної туристичної індустрії є наслідком складної взаємодії внутрішніх і зовнішніх соціально-економічних процесів, які спричинюють потребу в туризмі і формують попит на туристичні послуги [15].

1.3 Внутрішній туризм в Україні в умовах сьогодення

До 2019 року туристична галузь була галуззю, яка динамічно розвивається, визначаючи кожен частинку України як туристичну дестинацію, з відповідним брендуванням. Період COVID – 19 додав свої корективи: міжнародні подорожі скоротились, але почав розвиватись внутрішній туризм.

В лютому 2022 року війна з росією в період березень-травень паралізувала туристичну індустрію і вона практично зупинилась. Східні та південні регіони України стали недоступні для туристів через активні бойові дії, небезпеку життя людей, руйнацію історико-культурної спадщини, систематичні обстріли та мінування курортних зон Миколаївської, Херсонської та Одеської областей.

Державне агентство розвитку туризму України підрахувало, що лише за перші 4 місяці 2022 р. представники туристичної галузі України сплатили на 18% менше податків, ніж за аналогічний період 2021 року.

Так, якщо у 2021 р. за період 01 січня – 1 травня 2022 р. до бюджету надійшло 788327 тис., то у за аналогічний період 2023 р. держбюджет поповнився на 648846 грн. [44].

Зафіксовано значне зростання надходжень від діяльності туристичних агенцій, які сплатили на 85% коштів більше, ніж минулого року. Але такі показники обумовлені надходженнями від новорічних та різдвяних свят. Незначне 5% зростання податків зафіксоване від діяльності туроператорів та приватних підприємців-власників садиб. Але цей показник досяг 100 млн. грн.

За даними Державного агентства розвитку туризму (ДАРТ) найбільший розмір сплаченого податку за перші чотири місяці 2022 р. продемонстрували м. Київ та 9 областей України – Івано-Франківська, Львівська, Київська, Одеська, Дніпропетровська, Закарпатська, Харківська, Запорізька та Полтавська області. Щоправда, якщо порівнювати суми з аналогічним періодом 2021 р. то у Києві, Одеській, Івано-Франківській, Дніпропетровській, Харківській та Запорізькій областях все ж відбувся спад. Найбільше по податках втратили Одеська (84%) та Івано-Франківська (58%) області. Зростання продемонстрували Львівська (47%), Закарпатська (30%), Полтавська(24%) та Київська (10%) області [44]

Державна агенція розвитку туризму (ДАРТ) проводила опитування українців щодо розвитку туризму під час війни. В онлайн-опитуванні про подорожі Україною під час війни узяли участь понад 5 тис. респондентів віком від 14 до 34 років. Згідно до цього опитування отримали відповіді, які представлено на рис.1.6-1.8.

Ставлення до подорожей через повномасштабну війну у 23,4% українців не змінилося. 23,2% не подорожують через матеріальні складнощі. 21,1% вважають, що своїми поїздками підтримують економіку країни. 20,7% відповіли, що не подорожують через небезпеку в Україні, а 11,7% не вважають доцільними подорожі під час воєнного стану.

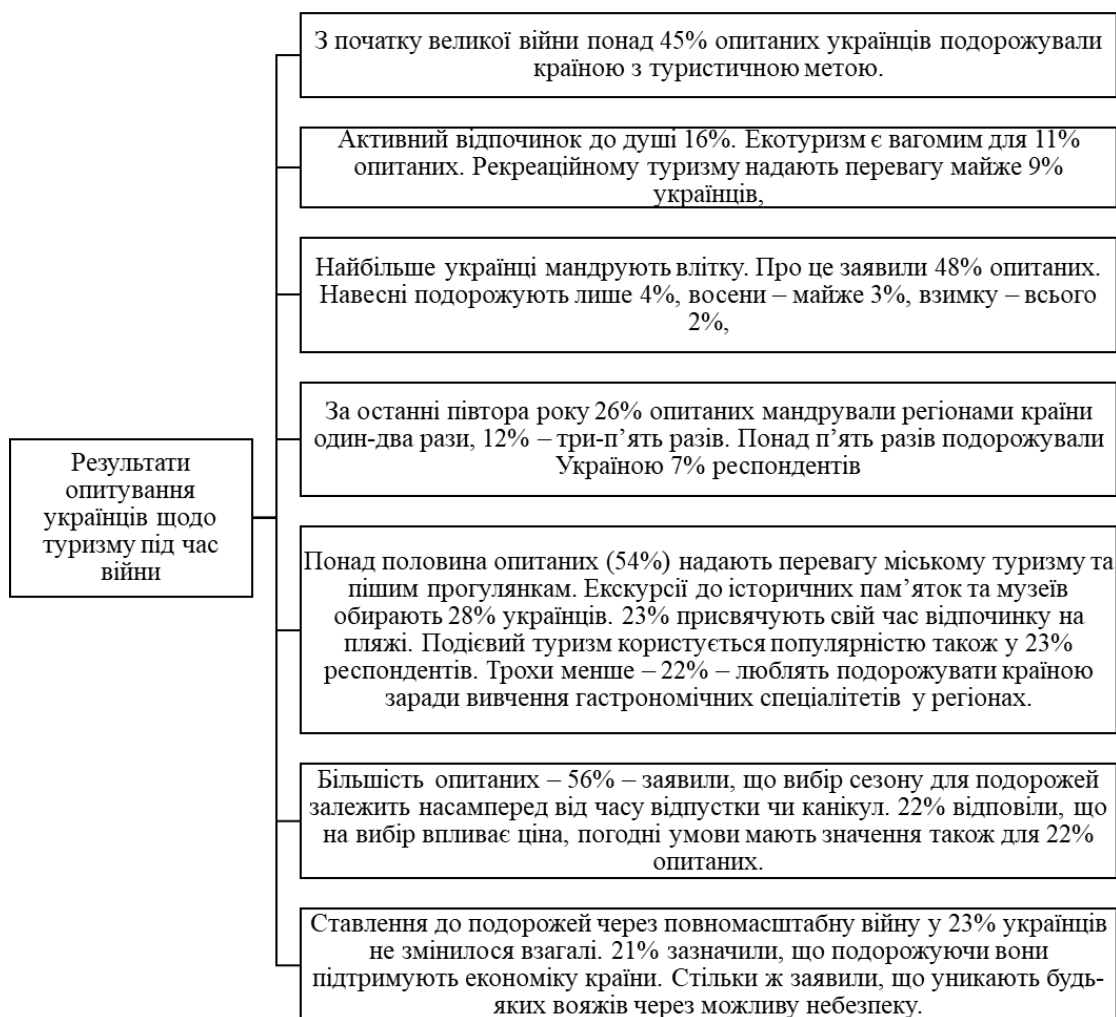

Рис.1.6. Результати опитування українців щодо туризму під час війни

* Джерело: сформовано автором самостійно

За минулий рік кількість платників податків, які займаються туристичною діяльністю, скоротилася на 17%. Так, юридичних осіб стало менше на 14%, а фізичних – на 18%.

На падіння надходжень до бюджету, зокрема, вплинуло руйнування туристичної інфраструктури через повномасштабну війну. Також знизилася купівельна спроможність населення, яке закриває свої базові потреби, а необхідність у подорожах відходить на другий план.

Рис.1.7. Результати опитування українців щодо туризму під час війни

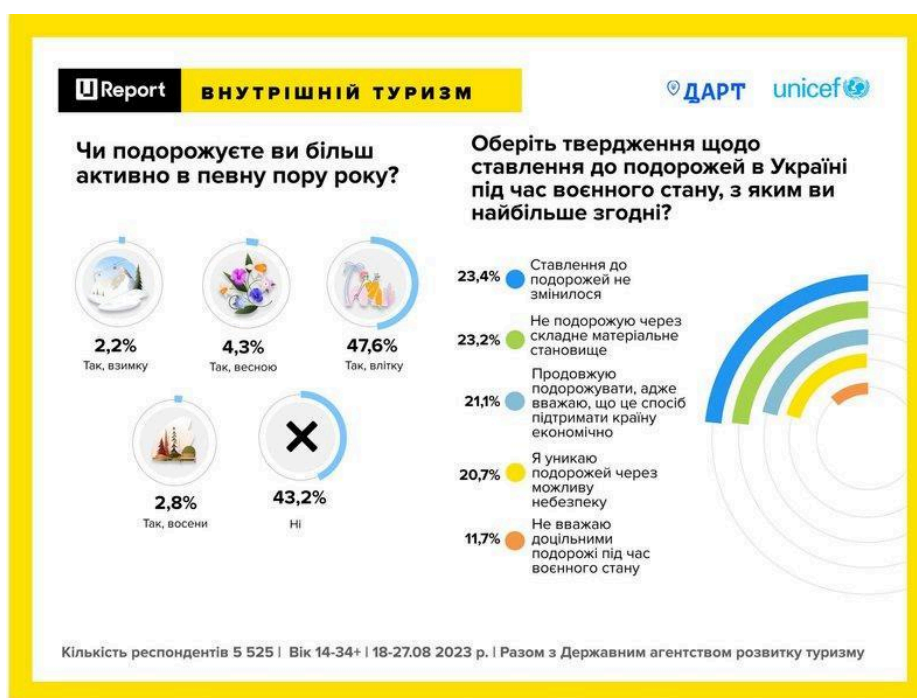

Рис.1.8 Результати опитування українців щодо туризму під час війни

Найбільший спад надходжень до бюджету від туристичної галузі стався у шести регіонах, які перебувають у зоні активних бойових дій. У Луганській області – на 100%, Херсонській – на 97%, Донецькій – на 87%, Запорізькій – на 79%. [10]

Найпопулярнішими серед українців стали більш безпечні західні регіони України. Найбільше на відпочинок у 2023 році їдуть у Чернівецьку, Львівську, Івано-Франківську та Закарпатську області. Водночас відчутне падіння доходів є на півдні країни — на Одещині, Миколаївщині, Херсонщині.

У структурі продажів туроператора серед турів Україною наразі переважають санаторні — 44,4% замовлень у жовтні 2022 року відносяться саме до цієї категорії. На другому місці — поїздки в Карпати (29%) заради ретриту й оздоровлення. Треті за популярністю — гірськолижні напрями (19,5%), але з тенденцією до зростання в зимовий період. Також українці купують тури до санаторіїв на морському узбережжі, автобусні подорожі країною, обирають міський туризм і спеціалізований дитячий відпочинок (рис.1.9).

Напрямки внутрішнього туризму

Станом на початок листопада 2022

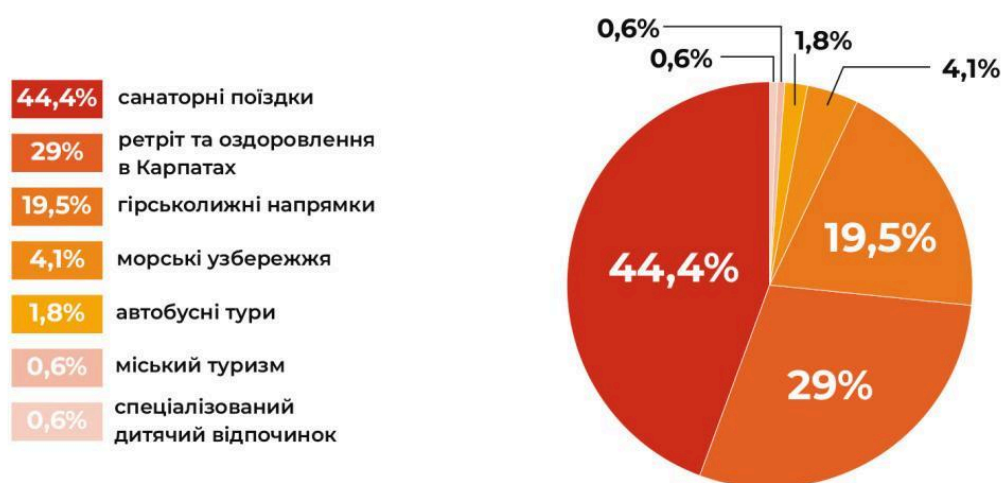

Рис.1.9. Напрямки внутрішнього туризму

Отже, внутрішній туризм є важливим у своєму зростанні так як сприяє розвитку регіонів, надходженню коштів до бюджету територіальних громад, збагачує духовно подорожуючих. У зв'язку з воєнною агресією росії та окупацією східних та південних регіонів України змінились тенденції внутрішнього туризму.

Висновки до розділу 1

Внутрішній туризм – це вид туризму, при якому особи подорожують в межах своєї власної країни з різних мотивів. Основна особливість внутрішнього туризму полягає в тому, що подорож не виходить за межі держави, але може включати відвідування різних регіонів, міст, національних парків, культурних та історичних пам'яток, а також інших туристичних атракцій в межах країни.

Цей вид туризму може бути спрямований на відпочинок, пізнавальні цілі, бізнес-подорожі, медичний туризм, екологічний туризм тощо. Внутрішній туризм відіграє важливу роль у розвитку економіки країни, стимулюючи розширення туристичної інфраструктури, створення нових робочих місць та збільшення доходів від туризму. Крім того, він сприяє підвищенню національного самосвідомості, взаєморозумінню між різними регіонами країни та підтримці культурного розмаїття.

На розвиток внутрішнього туризму впливають зовнішні та внутрішні фактори.

російська агресія проти України створила значні перепони відновленню туристичної сфери. У військовий час внутрішній туризм та екскурсії виступають як своєрідна терапія, можливість пережити позитивні емоції.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ

2.1 Оцінка ресурсного та інфраструктурного потенціалу Карпатського регіону в контексті розвитку внутрішнього туризму

Карпатський регіон, який охоплює території Західної України, є одним із найбільш привабливих туристичних та рекреаційних напрямків. Цей регіон славиться своїми природними багатствами, культурною спадщиною та різноманітними можливостями для відпочинку.

Карпатський регіон в межах України – унікальна природна гірсько-лісова екосистема, яка займає 37,0 тис., або 6,1% від усієї території країни (рис. 2.1) [33]. Розташований на заході України. До складу входять Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська та Чернівецька області. Регіон межує з Польщею, Румунією, Молдовою, Угорщиною і Словаччиною. Зв'язки з західними сусідами простежуються як на виробничому рівні, так і в сфері культури, в особливостях національного складу району. Територіє проходять найважливіші транспортні шляхи [28].

Рис. 2.1 Географічне положення Карпатського регіону

В Україні значну частину природного потенціалу складають: заповідники (національні природні та регіональні ландшафтні парки, біосферні заповідники, меморіальні парки садово–паркового мистецтва), рекреаційні ландшафти (лісові, приморські, гірські), лікувальні ресурси (мінеральні води та лікувальні грязі) та інше.

Ліси Українських Карпат мають високу продуктивність. Це своєрідні «легені», де формуються три чверті стоків Дністра, Прута, Тиси та інших великих європейських рік. Найціннішим природним ресурсом регіону, є ліс, який займає особливе місце. У таблиці 2.1 наведено, що у відсотковому співвідношенні до площі регіону найбільш залісненою є Закарпатська область.

Таблиця 2.1

Територія та лісистість адміністративно-територіальних областей Карпатського регіону України

Адміністративно-територіальні одиниці, області	Загальна територія, тис. га	В тому числі площа суші, тис. га	Площа вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок, тис. га	Лісистість, %	
				За загальною площею	За площею суші
Закарпатська	1275,3	1257,1	656,7	51,4	52,2
Івано-Франківська	1392,7	1369,3	571,0	41,0	41,7
Львівська	2183,1	2140,6	621,2	28,5	29,0
Чернівецька	809,6	791,1	236,7	29,2	29,9

* Джерело: сформовано автором за [18]

Карпатські ліси багаті на різноманітну фауну. Тільки хребетних налічується 435 видів. Тут широко представлені всі основні класи тварин: ссавці, птахи, рептилії, земноводні. Проте прикрашають ліси ссавці та птахи. У Карпатах налічується 74 види ссавців, що становить майже 77% складу ссавців України. Серед них копитні, комахоїдні, гризуни, кажани і, звичайно, хижаки.

На території Карпатського регіону знаходяться 124 об'єкти природо-заповідного фонду національного значення. Кількість таких об'єктів у межах областей Карпатського регіону є незначною та не сильно відрізняється. На території адміністративних районів Закарпатської області знаходяться 37

об'єктів природо-заповідного фонду національного значення, Івано-Франківської області – 33, Чернівецької області – 27 та Львівської області – 27 (рис. 2.2) [39].

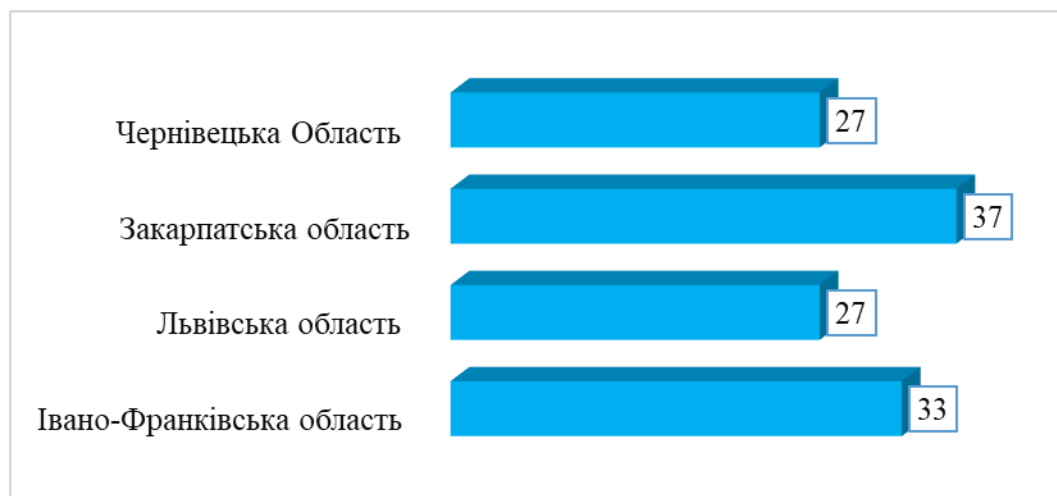

Рис. 2.2. Об'єкти природо-заповідного фонду Карпатського регіону

** Джерело: сформовано автором за [39]*

Велике значення для пізнавальної рекреації мають пам'ятки живої та неживої природи, заказники та інші цінні природні та штучно створені об'єкти. Сьогодні в Карпатах 39 державних заказників, 29 заказників місцевого значення загальною площею понад 44 тис. га, 99 заповідних урочищ (8,8 тис. га), 22 пам'ятки природи державного значення (0,8 тис. га) та 142 пам'ятки природи місцевого значення (1,2 тис. га). Багато дендраріїв, де зібрані цінні колекції не тільки представників місцевої деревної флори, а й з інших регіонів нашої країни та зарубіжних країн [39].

Достаток водойм, їх краса слугують ще одним об'єктом Карпат, що приваблюють туристів. Їх кількість сягає понад тридцять тисяч, а загальна довжина становить 46,5 тис. км. Також тут багато красивих озер, серед яких оз. Бребенескул, що знаходиться на висоті 1801 м н.р.м. і є найвисокогірнішим озером України. Найцікавіші для туризму озера подані у Додатку А.

Популярними екскурсійними об'єктами у Карпатах є численні водоспади. Перелік деяких з них подано у Додатку Б.

Прикарпаття – головний центр бальнеології в Україні. Одним із найважливіших факторів розвитку курортів регіону є наявність мінеральних вод. Тут налічується понад 800 джерел і свердловин лікувальних мінеральних вод усіх відомих видів загальним дебітом понад 57,5 тис. тонн. м³/добу, що становить приблизно всі мінеральні джерела України і 15% їх загального дебіту. Запаси цих вод здатні забезпечити лікування понад 7 мільйонів людей протягом року. Але сьогодні рівень їх використання не перевищує 15%.

Різноманітними мінеральними водами багата Львівська область. З восьми типів мінеральних вод, що застосовуються в бальнеології, в Львівській області є сім. На їх базі розвиваються такі курорти як Моршин, Великий Любінь, Трускавець, Східниця, Шкло та інші оздоровниці.

До лікувальних бальнеологічних ресурсів Львівщині належать також лікувальні торф'яні грязі Немирівського, Велико-Любінського, Моршинського родовищ та родовище Шкло. За показником балансу прогнозних ресурсів, розв'язаних і затверджених запасів мінеральних вод регіон посідає перше місце серед усіх областей України.

Щодо інших областей Карпатського регіону, то Закарпатська область славиться Шаянським, Квасівським, Новополянським, Полянським, Міжгірським та Ужоцьким родовищами, Івано-Франківщина – Ужоцьким [33]. У Карпатському регіоні України зосереджено величезні запаси лікувальних грязей, які сприяють розвитку грязелікування (рис.2.3).

Природний грязелікувальний потенціал Карпат забезпечується запасами торфових грязей, до складу яких входить торф з високим вмістом (понад 25%) і ступенем розкладання (понад 40%) органічних речовин.

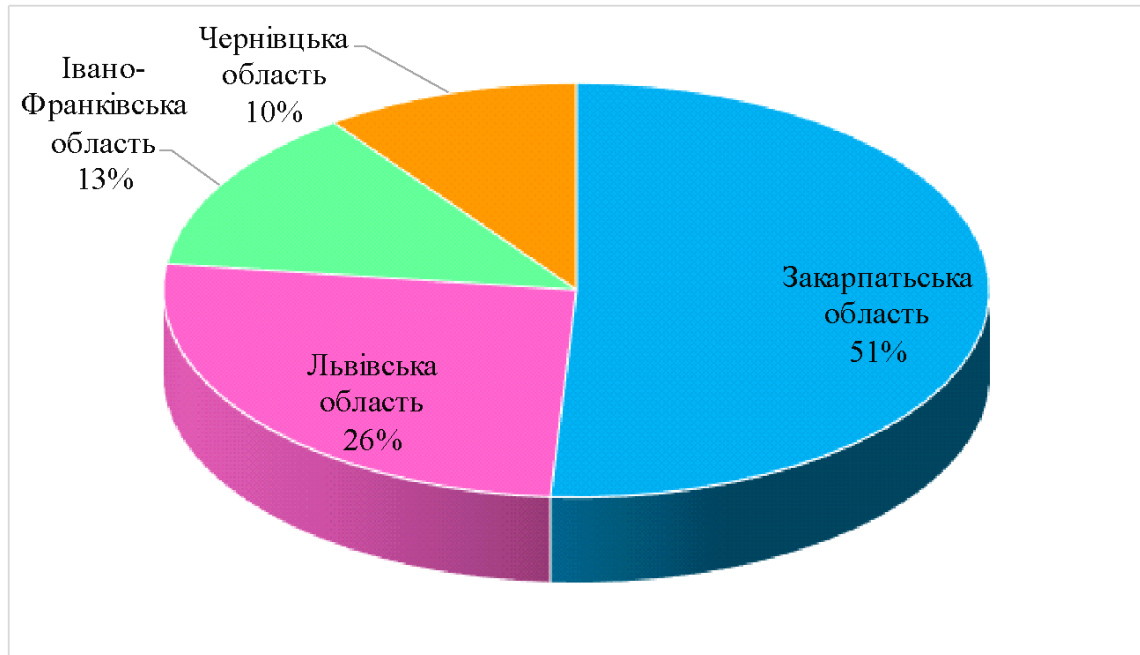

Рис. 2.3. Розподіл запасів лікувальних грязей по областях Карпатського регіону

* Джерело: сформовано автором за [2]

Справжньою природною прикрасою як Українських Карпат, так і всієї України є високогірний хребет Чорногора, у складі якого знаходиться найвища точка України – гора Говерла (2061 м). Хребет Чорногора є головним ландшафтним компонентом та популярним екскурсійним об'єктом Українських Карпат, який відвідують тисячі туристів, альпіністів і вчених з багатьох країн світу. Окрім Говерли тут знаходяться ще чотири вершини, висота яких перевищує 2000 метрів – Чорна Гора (2028 м), Петрос (2020 м), Гутин Томнатик (2013 м), Ребра (2002).

Найпопулярніші місцевості для розвитку гірськолижного туризму в Карпатах – це Буковель, Яблуниця, Славське, Драгобрат, Боржавські полонини, гори Красія та інші.

На території адміністративних районів Карпатського регіону розташовані 1383 історико-культурних об'єктів національного значення, у тому числі 1275 пам'яток архітектури і містобудування, 28 пам'яток історії, 76 пам'яток археології та 4 пам'ятки монументального мистецтва. Найбільша кількість історико-культурних об'єктів знаходяться на території Львівської області – 872

об'єкти. Вони складають 68% історико-культурних об'єктів усього Карпатського регіону. Їх кількість на території інших областей Карпатського регіону значно менша. На території Івано-Франківської області знаходяться 187 історико-культурних об'єктів національного значення, Чернівецької області – 174 об'єкти та Закарпатської області – 150 об'єктів (рис. 2.4) [37].

Найбільш насиченим архітектурними пам'ятками Карпатським районом є Львівська область. Негласною столицею західноукраїнських земель є місто Львів. Архітектурна спадщина Львова формувалась впродовж віків і носить на собі відбитки багатьох архітектурних стилів, а історичний центр Львова, що почав формуватися в середні віки, не має аналогів в Україні і віднесений до списку ЮНЕСКО. З-поміж визначних архітектурних споруд міста слід згадати будівлі, що складають неповторний ансамбль площі Ринок: ратушу, палац Корнякта та чорну кам'яницю, палац Любомирських. У Львові значним чином розвинена рекреаційно-розважальна інфраструктура: жителі та гості міста можуть відпочити у численних парках та скверах, кав'ярнях та ресторанах, відвідати театри чи музеї.

Рис.2.4. Історико-культурні об'єкти Карпатського регіону

Івано-Франківщина – колиска Галицького князівства. До наших часів збереглися руїни замку його столиці – міста Галича, на базі пам'яток якого в наші дні створений національний заповідник «Давній Галич».

Архітектурні пам'ятки Закарпатської області відрізняються особливою специфікою, що підкреслює власну історичну долю регіону. Ужгород – адміністративний центр Закарпатської області.

На стику української, угорської, турецької та румунської культур формувалась архітектурна спадщина Чернівецької області. Особливо визначною вона є у м. Чернівці.

Карпатський регіон має значний туристичний потенціал і володіє чималими рекреаційними ресурсами – лісовими, бальнеологічними, культурно-історичними. У поєднанні з красивими ландшафтами, лікувальними водами і цілющим повітрям в поєднанні зі значними можливостями для пізнавального туризму, Карпатський регіон стає стратегічним напрямком розвитку туризму всієї країни.

Важливою складовою обслуговування туристів і інфраструктурного забезпечення регіону є заклади розміщення. Послуги з розміщення туристів надає мережа підприємств готельного і не готельного типу.

На території Карпатського регіону знаходяться 2263 заклади розміщення. Найбільше закладів розміщення розташовано на території Івано-Франківської області. Це зумовленою значним розвитком сільського туризму. З 1021 закладу розміщення, який знаходиться на території області, 789 приватних сільських садиб. На території адміністративних районів Львівської області знаходяться 609 закладів розміщення, Закарпатської області – 513 та Чернівецької області – 120 (рис. 2.5) [6, 7, 22, 38].

В даний час на Прикарпатті діють 62 санаторії, 17 лікувальних пансіонатів, в яких налічується близько 25 тисяч ліжок. Курорти ефективно використовуються для лікування захворювань отруєнь, кровообігу, дихання, опорно-рухового апарату та нервової системи. При цьому важливим питанням підвищення якості туристів є розвиток туристичної інфраструктури.

Рис.2.5. Заклади розміщення Карпатського регіону

Найбільша кількість санаторно–курортних закладів знаходиться в Закарпатській області, де їх кількість сягає 10 (Поляна, Голубино, Синяк, Сойми, Кваси, Шаян, Теплиця, Боржава, Солочин, Солотвино), на другому місці Львівська область. з 6 курортами (Трускавець, Моршин, Східниця, Немирів, Любень–Великий, Шкло), на третьому місці Івано–Франківська область з 4 курортами (Черче, Яремче, Косів, Шешори) і на останньому місці Чернівецька область з одним курортом (Брусниця).

Львівська область посідає перше місце за загальною кількістю місць у санаторно–курортних закладах – 15867 і їх частка в Карпатському регіоні становить 57%, на другому місці Закарпатська область – 7464 і становить 27%. В Івано–Франківській області є 3610 місць, що становить 13% області, і невелика частка в Чернівецькій області, де лише 930 місць, що лише на 3% (рис.2.6).

На території Карпатського регіону знаходяться 1658 закладів харчування. На території адміністративних районів Івано-Франківської області знаходяться найбільша кількість закладів харчування – 742, Львівської області – 497, Закарпатської області – 222 та Чернівецької області – 197 (рис. 2.7) [6; 7].

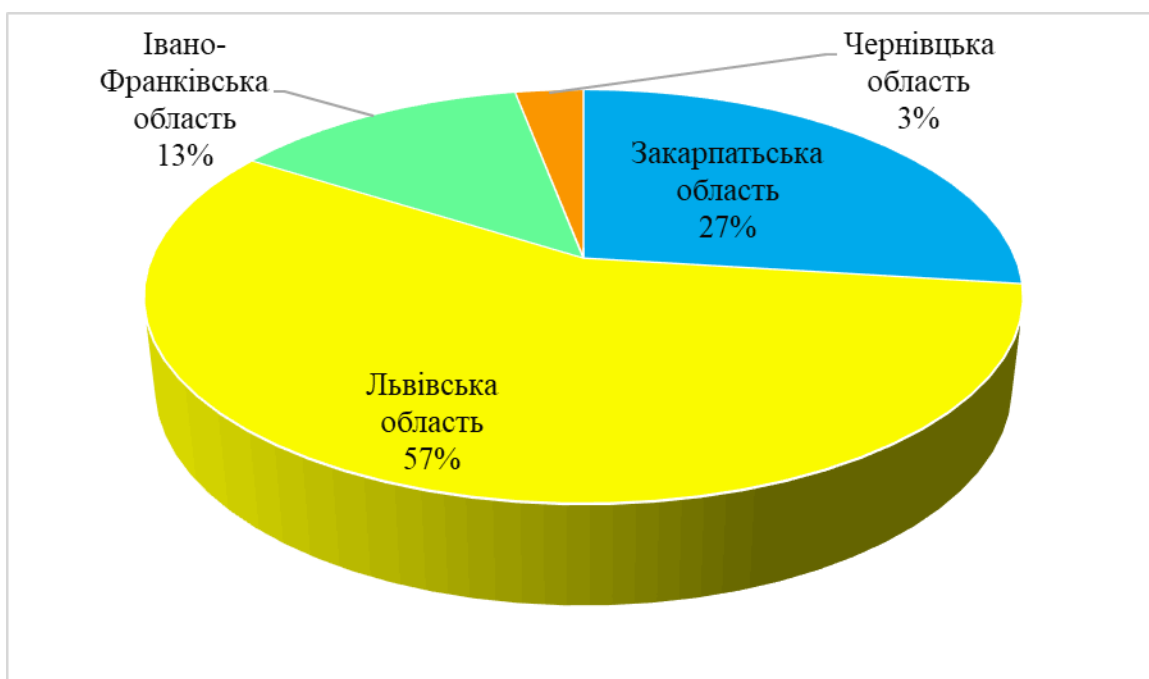

Рис.2.6. Кількість ліжок (місць) у спеціалізованих засобах розміщення Карпатського регіону

* Джерело: сформовано автором за [6,7]

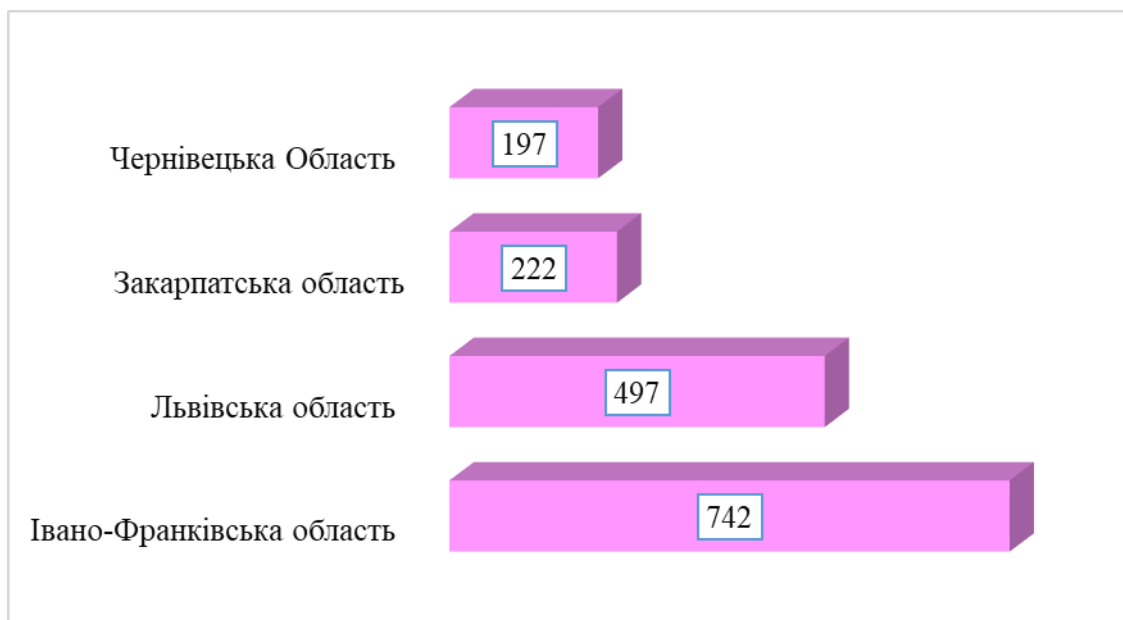

Рис. 2.7. Заклади ресторанного господарства Карпатського регіону

* Джерело: сформовано автором за [20,21,22,23]

Таким чином, туристична інфраструктура областей Карпатського регіону є важливою передумовою формування тут повноцінного туристичного ринку.

На даному етапі в Карпатському регіоні всі області мають умови для розвитку туризму. Але туристична інфраструктура в областях регіону характеризується істотними відмінами в плані рівня функціональності. Найбільш високий рівень її розвитку характерний для Закарпатської та Львівської областей, але навіть в цих областях проблематично говорити про збалансований розвиток складових туристичної інфраструктури.

2.2 Чинники та тенденції розвитку внутрішнього туризму в Карпатах

Чинниками називають внутрішні причини, що впливають на процеси розвитку туристично-рекреаційної системи.

Розвиток внутрішнього туризму в Карпатах обумовлений низкою чинників і супроводжується певними тенденціями. Нижче наведено основні чинники, що сприяють розвитку внутрішнього туризму в Карпатах, та поточні тенденції в цій сфері.

Чинники розвитку внутрішнього туризму в Карпатах представлено на рис.2.8. і табл.2.4.

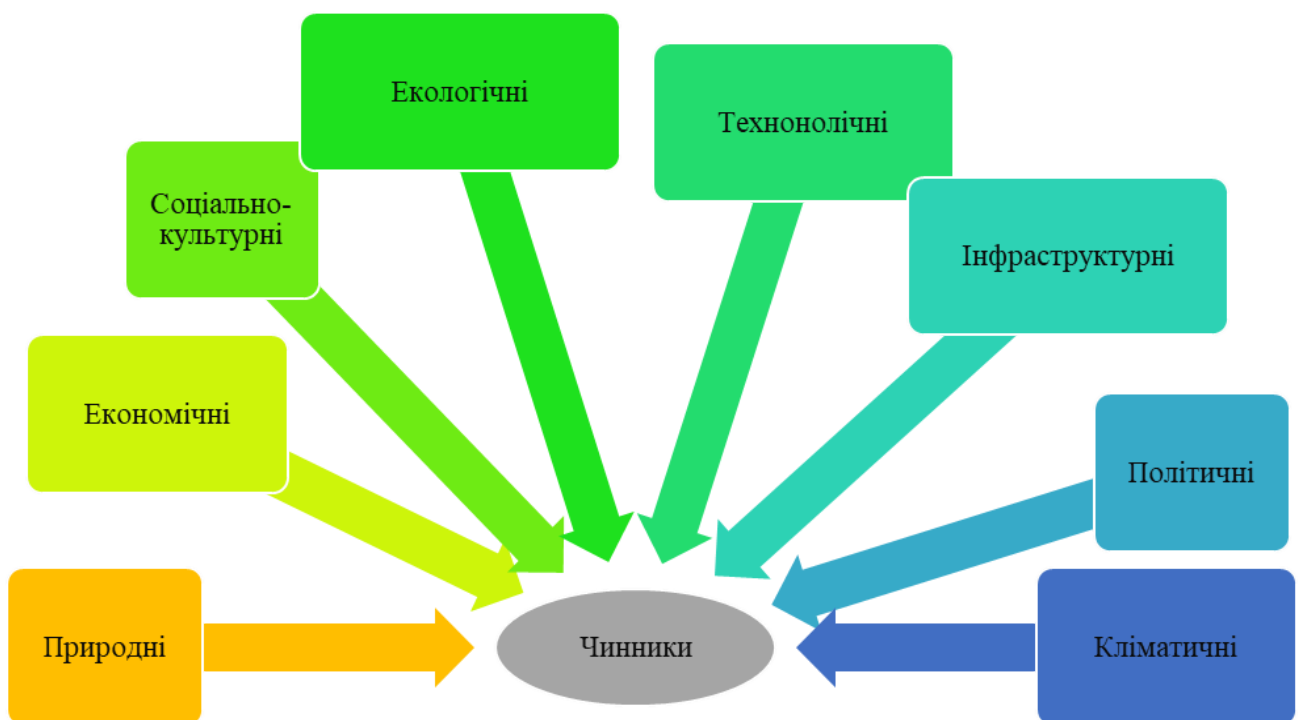

Рис.2.8. Чинники розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні

Таблиця 2.4

Чинники розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні

Категорія	Чинники розвитку	Опис
Природні	Природні ландшафти	Величні гори, ліси, річки та озера, що створюють привабливі умови для різних видів туризму.
	Кліматичні умови	Помірний клімат з чітко вираженими сезонами, що підходить для цілорічного туризму.
	Біорізноманіття	Багатство флори і фауни сприяє розвитку екологічного та освітнього туризму.
Економічні	Доступність	Відносно доступні ціни на проживання, харчування та послуги роблять Карпати привабливими.
	Інвестиції в інфраструктуру	Розвиток готелів, санаторіїв, курортів, підйомників та інших інфраструктурних об'єктів.
	Економічний розвиток регіону	Зростання рівня життя та доходів населення сприяє збільшенню кількості туристів.
Соціально-культурні	Культурна спадщина	Історичні пам'ятки, музеї, етнографічні комплекси, замки та традиційні свята.
	Традиції та звичаї	Гуцульська та бойківська культури, народні ремесла та кухня приваблюють етнографічний туризм.
	Гостинність місцевого населення	Відкрите та привітне ставлення до туристів сприяє розвитку туризму.
Інфраструктурні	Транспортна інфраструктура	Наявність доріг, залізничних сполучень, аеропортів та транспортних послуг.
	Туристична інфраструктура	Розвиток готельних комплексів, баз відпочинку, санаторіїв, ресторанів, туристичних центрів.
	Комунікаційні мережі	Наявність інтернету, мобільного зв'язку та інформаційних ресурсів для туристів.
Політичні	Державна підтримка та політика	Програми розвитку туризму, субсидії, гранти та пільги для інвесторів.
	Законодавча база	Чіткі та сприятливі закони, що регулюють туристичну діяльність.
	Міжнародна співпраця	Співпраця з міжнародними організаціями та участь у туристичних виставках.
Екологічні	Збереження природного середовища	Екологічні програми та заходи з охорони природи і стійкого розвитку туризму.
	Екоосвітні програми	Навчання туристів та місцевого населення екологічно відповідальній поведінці.
Технологічні	Цифровізація	Розвиток онлайн-платформ для бронювання, мобільних додатків для туристів, цифрових карт.
	Інноваційні послуги	Впровадження нових туристичних продуктів та послуг, таких як віртуальні тури та інтерактивні музеї.

* Джерело: сформовано автором самостійно

В табл.2.5 проведемо рейтингову оцінку природно – рекреаційних ресурсів Карпатського регіону за 10 бальною шкалою з врахуванням коефіцієнту вагомості.

Таблиця 2.5

Рейтингова оцінка природно – ресурсного потенціалу Карпатського регіону

Складові	Коефіцієнт вагомості	Івано Франківська область	Львівська область	Закарпатська область	Чернівецька область
Природні	0,18	3,996 /0,72*	2,997/ 0,54	2,997/ 0,54	3,663/ 0,66
Освоєння природних туристичних ресурсів	0,21	6/1,26	6/1,26	2/0,42	2/0,42
Рекреаційна ємність території	0,21	7/1,47	6/1,26	5/1,05	6/1,26
Норми допустимого рекреаційного навантаження на територію	0,18	9/1,62	8/1,44	5/0,9	5/0,9
Стійкість природних комплексів до рекреаційного навантаження	0,22	8/1,76	8/1,76	5/1,1	8/1,76
Разом	1,00	6,83	6,26	4,01	5,00

**через / вказано значення з врахуванням коефіцієнту вагомості*

** Джерело: сформовано автором самостійно*

Як бачимо з таблиці 2.5 найвища рейтингова оцінка природно – ресурсного потенціалу у Івано-Франківській області -6,83, найменша 5,00 належить – Чернівецькій області.

Тенденції розвитку внутрішнього туризму в Карпатах відображають загальні зміни в туристичній галузі, вплив нових технологій, соціальних та економічних факторів. На рис.2.9 представлено сучасні тенденції розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні.

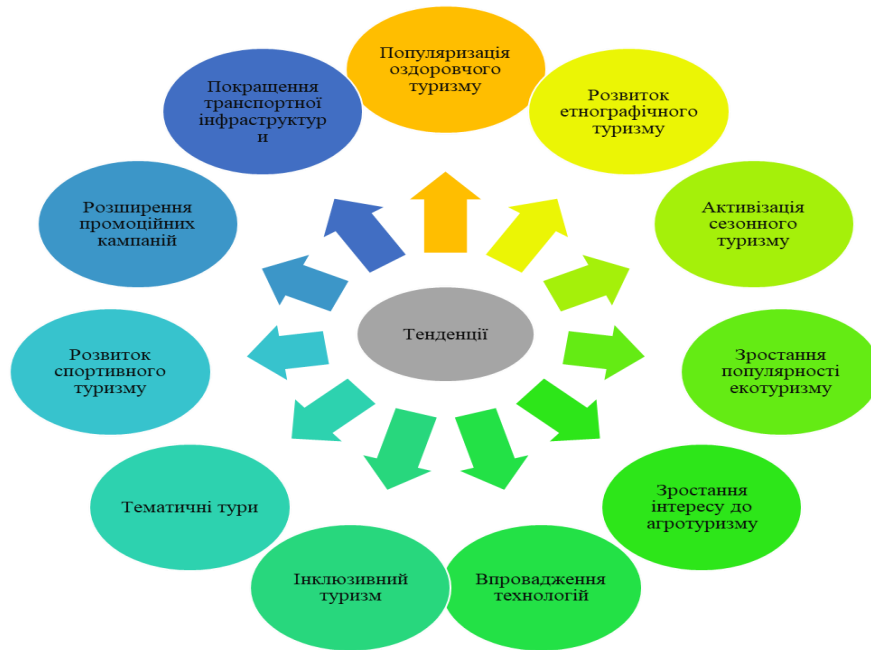

Рис.2.9. Тенденції розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні

* Джерело: сформовано автором самостійно

Розглянемо кожну з тенденцій більш детально:

- зростання популярності екотуризму. Збільшення попиту на тури, орієнтовані на збереження природи, відвідування національних парків та заповідників. Люди все більше цінують природу і шукають можливості відпочити в екологічно чистих місцях. Карпати з їхніми національними парками та заповідниками стають ідеальним місцем для цього виду туризму;
- активізація сезонного туризму. Підвищення інтересу до зимових видів спорту (гірськолижний спорт, сноубординг) взимку та активного відпочинку (похідний туризм, рафтинг, велотуризм) влітку. Завдяки різноманітності ландшафтів та клімату Карпати приваблюють туристів як взимку, так і влітку. Курорти, такі як Буковель, пропонують широкий спектр зимових і літніх розваг;
- розвиток етнографічного туризму. Зростання цікавості до місцевої культури, традицій, народних ремесел та кухні. Проведення фестивалів та культурних заходів. Туристи все частіше цікавляться культурними

особливостями регіону, традиціями, народними ремеслами та місцевою кухнею, що сприяє зростанню популярності етнографічних турів;

- популяризація оздоровчого туризму. Підвищення попиту на відпочинок у санаторіях, курортах з мінеральними водами та інших оздоровчих закладах. Карпати відомі своїми санаторіями та курортами з мінеральними водами, що приваблює туристів, які хочуть поєднати відпочинок з оздоровленням;

- впровадження технологій. Використання сучасних технологій для бронювання, планування подорожей, віртуальних турів та мобільних додатків для туристів. Сучасні технології роблять подорожі зручнішими та безпечнішими, сприяють популяризації регіону через інтернет та мобільні додатки;

- зростання інтересу до агротуризму. Збільшення кількості туристів, які хочуть провести час у сільській місцевості, займатися сільськогосподарськими роботами та насолоджуватися природою. Агротуризм дозволяє міським жителям відчувати сільське життя, взяти участь у сільськогосподарських роботах і насолодитися природою;

- покращення транспортної інфраструктури. Розвиток дорожньої мережі, залізничного сполучення та авіаперельотів, що робить регіон більш доступним для туристів. Розвиток доріг, залізничного сполучення та авіасполучення робить Карпати більш доступними для туристів;

- фокус на сталий розвиток. Впровадження практик сталого туризму, що сприяють збереженню природних і культурних ресурсів регіону. Важливо зберегти природні ресурси та культурну спадщину, тому впроваджуються практики сталого туризму;

- інклюзивний туризм. Розвиток інфраструктури для туристів з обмеженими можливостями, забезпечення доступності туристичних об'єктів. Забезпечення доступності туристичних об'єктів для людей з обмеженими можливостями сприяє розвитку інклюзивного туризму;

- підвищення якості послуг. Підвищення стандартів обслуговування, навчання персоналу, сертифікація готелів та ресторанів за міжнародними стандартами. Поліпшення якості обслуговування та навчання персоналу сприяє збільшенню задоволеності туристів. Активна реклама та участь у туристичних виставках допомагає залучити більше туристів до регіону;
- розвиток спортивного туризму Збільшення кількості спортивних заходів, таких як марафони, триатлони, змагання з велоспорту та інших видів активного відпочинку. Проведення спортивних заходів сприяє популяризації регіону серед любителів активного відпочинку;
- тематичні тури. Пропозиція спеціалізованих турів, таких як гастрономічні, фотографічні, освітні та інші тематичні подорожі. Спеціалізовані тури задовольняють інтереси різних категорій туристів і сприяють диверсифікації туристичних послуг;

Ці тенденції відображають сучасний стан та перспективи розвитку внутрішнього туризму в Карпатах, враховуючи потреби і вподобання туристів. Як бачимо, Карпатський регіон має значний потенціал для розвитку внутрішнього туризму завдяки своїм природним, культурним та економічним ресурсам. Тенденції свідчать про зростання популярності екотуризму, активного відпочинку та оздоровчого туризму, що сприяє сталому розвитку регіону та збереженню його унікальної природи та культури.

2.3 Аналіз діяльності суб'єктів туристичного ринку в контексті розвитку внутрішнього туризму

Сучасний стан розвитку ринку туристичних послуг Карпатського регіону характеризується нерівномірними темпами розвитку.

Дохід турагентів залежить від кількості туристів, тому відповідно динаміка засвідчує наступне: найвищі показники прибутку в Львівській області та найнижчі показники ефективності туристичного бізнесу в Івано-Франківській області.

Окрім кількості суб'єктів туристичної діяльності, до системи показників, що характеризують розвиток галузі туризму та курортно- рекреаційної сфери Карпатського економічного регіону належить кількість суб'єктів екскурсійної діяльності.

Аналіз стану суб'єктів екскурсійної діяльності Карпатського економічного регіону засвідчує:

- кількість екскурсійних підприємств: працюють лише поодинокі екскурсійні агентства у Закарпатській, Івано-Франківській, Чернівецькій областях; значна кількість екскурсійних агентств знаходиться у Львівській області;

- кількість працівників екскурсійних підприємств: обсяги працівників даного виду діяльності нижчі у Закарпатській, Івано- Франківській, Чернівецькій областях, у Львівській області цей показник вищий;

- дохід екскурсійних підприємств: лідером з отримання прибутку стала Львівська область, на другому місці – Закарпатська, далі Івано-Франківська та Чернівецька області.

Статистичні дані діяльності туроператорів Карпатського економічного регіону за 2010-2020 рр. показують (табл. 2.8):

- кількість туроператорів: кількість таких підприємств знизилася з 15 до 9 у Закарпатській області; з 55 до 38 операторів працюють у Львівській області; у Івано-Франківській області функціонують 7 р. та у Чернівецькій областях відповідно 6.

- дохід туроператорів: найвищі показники доходу туроператорів спостерігаються у Львівській області протягом досліджуваного періоду. Закарпатська, Івано-Франківська та Чернівецька області отримали значно менший дохід. Одним із основних показників туристичної діяльності є кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності.

Аналіз наведеного показника у Львівській, Закарпатській та Івано-Франківській області (рис.2.10).

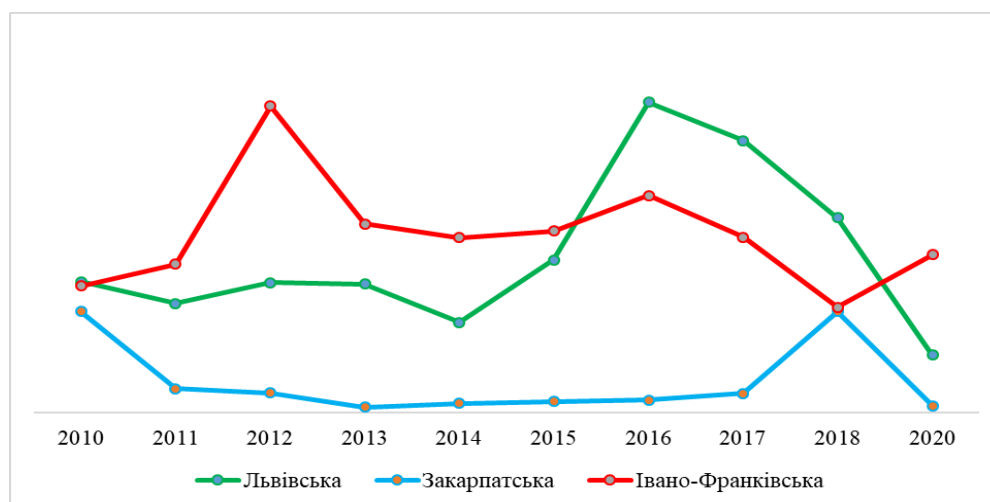

Рис.2.10. Динаміка кількості туристів, обслугованих туроператорами та турагентами у Карпатському регіоні, осіб

* Джерело: сформовано автором [15]

Бачимо помірне спадання внутрішнього туризму починаючи з 2016 року.

Важливо проаналізувати стан суб'єктів ринку туристичних послуг під час військової агресії росії проти України.

За даними Державного агентства розвитку туризму (табл. 2.10, рис.2.11) проаналізуємо динаміку податкових надходжень Карпатського регіону за 2021-2023 роки. Аналізуючи представлені дані бачимо, що ріст податків за три квартали 2023 року в порівнянні з аналогічним періодом торік відмічено у всіх областях Карпатського регіону.

Таблиця 2.10

Аналіз динаміки податкових надходжень від туристичної галузі за 9 місяців (2021-2023 рр.), млн. грн*

Області України	2021 р.	2022 р.	2023р.
Закарпатська	42,2	51,7	62,8
Івано-Франківська	103,9	136,6	99,1
Львівська	151,0	197,4	248,4
Чернівецька	12,6	14,7	21,4

* Джерело: сформовано автором [15]

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ

ВІД ТУРГАЛУЗИ ПО ОБЛАСТЯХ ЗА 9 МІСЯЦІВ (2021-2023 рр.)

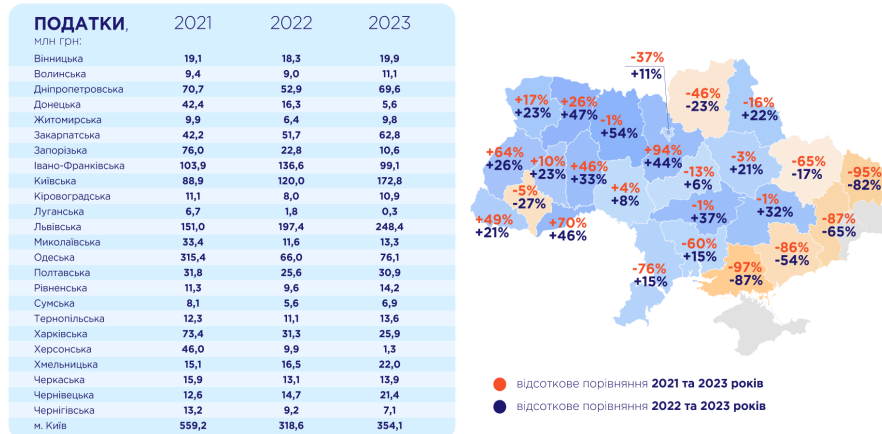

Рис.2.11. Аналіз динаміки податкових надходжень від туристичної галузі за 9 місяців (2021-2023 рр.), %, [16]

Від Львівщини за перші дев'ять місяців 2023 року надійшло 248 млн 393 тис. грн у державну казну, проти 197 млн 351 тис грн за аналогічний період торік. У 2021 році Львівський регіон за цей же період сплатив у казну держави 151 млн грн.

Більш як на чверть знизилася сума податків від суб'єктів туристичної діяльності за перші дев'ять місяців 2023 року в Івано-Франківській області в порівнянні з тим же періодом торік – 99 млн 97 тис проти 136 млн 560 тис. грн. У 2021 році регіон сплатив у казну держави 103 млн 900 тис. грн податків. Таким чином, незважаючи на усі випробування для туристичного ринку України він функціонує, розвивається та адаптується відповідно до реалій сьогодення.

Важливим показником розвитку туризму є місткість готелів, що визначається числом постійних спальних місць. У Карпатському регіоні за даним показником лідирує Львівська область. Коефіцієнт використання місткості складає 0,26% і є найвищим в регіоні. Щодо інших областей регіону, то коефіцієнт використання місткості у Івано- Франківській області становить 0,2%, у Закарпатській – 0,21%, а у Чернівецькій –0,17%.

Аналіз сучасного стану туризму в Карпатському регіоні України показує нестабільну тенденцію розвитку. Таким чином, даний регіон потребує значних інвестицій з боку держави та значного капіталовкладення. При розвинутій інфраструктурі Карпатський регіон претендує на ключову позицію серед найпопулярніших гірських рекреаційно-туристичних зон Європи.

Висновки до розділу 2

Карпати – один із найкрасивіших регіонів України, де є все для активного відпочинку. Характеристика рекреаційного потенціалу території показує, що його якісні і кількісні параметри в поєднанні з географічними і економічними факторами є важливими об'єктивними передумовами розвитку рекреаційного комплексу Карпатського регіону.

Рекреаційно-туристичний потенціал Карпат є важливою передумовою розвитку рекреаційного туризму в регіоні. Основні складові цього потенціалу включають:

- природні ресурси: Карпати володіють великим різноманіттям природних об'єктів, таких як гірські вершини, ліси, озера, водоспади та річки. Це створює унікальні умови для проведення різноманітних рекреаційних активностей, включаючи піші прогулянки, гірськолижний спорт, катання на велосипедах, риболовлю та багато іншого;

- культурна спадщина: Карпати мають багату історію та культурну спадщину, що включає народні звичаї, традиції, фольклор, архітектуру та релігійні пам'ятки;

- екологічна чистота: Карпати відомі своєю екологічно чистою природою і збереженими екосистемами. Це створює привабливу атмосферу для туристів, які цінують природну красу, спокій та можливість відпочинку в природному середовищі.

Далі пропонується розгляд проблем та шляхів розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ

3.1 Проблеми розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні

Туризм в Україні має більш ніж столітню історію. У цей час почалися перші походи в Карпати. Розвиток внутрішнього туризму сьогодні є дуже актуальним, враховуючи політичну та економічну ситуацію в країні.

Карпати з приємними природними умовами та багатими лікувальними ресурсами є одним із найперспективніших рекреаційних регіонів України. Тут сформувався рекреаційний комплекс установ і підприємств інфраструктури, об'єднаних тісними виробничо–господарськими зв'язками, а також спільним використанням природних і економічних ресурсів.

Карпатський регіон належить до територій з значним потенціалом розвитку туризму. Проте існує ряд проблем, які гальмують розвиток внутрішнього туризму в регіоні.

Розвиток внутрішнього туризму в Карпатському регіоні стикається з низкою проблем, які впливають на його ефективність і привабливість. На рис.3.1 наведено основні проблеми, що заважають розвитку внутрішнього туризму в цьому регіоні.

Проаналізуємо проблеми розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні на сучасному етапі:

- незадовільна інфраструктура. Карпатський регіон має недостатньо розвинену транспортну та туристичну інфраструктуру, що ускладнює доступ до туристичних об'єктів і знижує комфорт перебування туристів;

- екологічні проблеми. Забруднення довкілля та вирубка лісів негативно впливають на природні ресурси, що є основою туристичної привабливості Карпат;

- відсутність фінансування. Гальмуючим моментом залишається відсутність уваги з боку держави, а також негативний вплив політичної

нестабільності. Все це у поєднанні призводить до зниження якості процесу надання наявних послуг та низькому впливу на економічну діяльність взагалі.

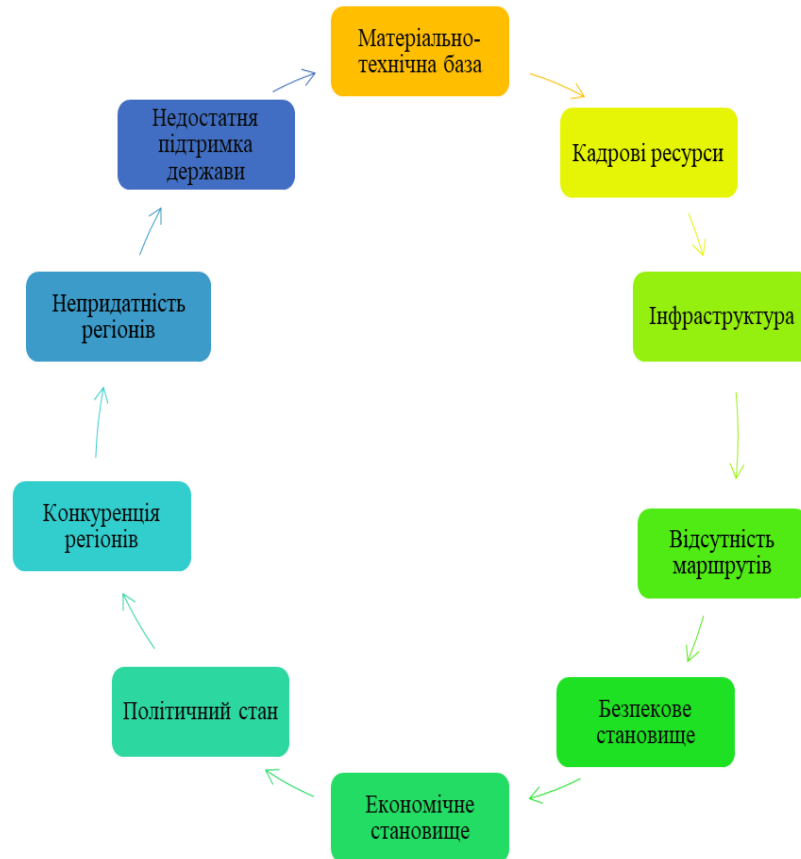

Рис.3.1. Чинники, які впливають на розвиток внутрішнього туризму в Карпатському регіоні

**Складено автором*

- низький рівень сервісу. Недостатня кваліфікація персоналу в сфері туризму призводить до низької якості обслуговування, що впливає на задоволеність туристів. Низький рівень освіти та кваліфікації працівників туристичної галузі може стати перешкодою для розвитку туристичної діяльності. Від початку війни багато кваліфікованих працівників сфери туризму перекваліфікувалися у волонтерів, військових. Професійне навчання, тренінги та курси підвищення кваліфікації можуть допомогти вирішити цю проблему;

- проблеми з безпекою. Недостатня кількість рятувальних служб і обмежений доступ до медичної допомоги в гірських районах роблять подорожі небезпечними;

- сезонність туризму. Залежність від сезонних коливань і погодних умов обмежує можливості для розвитку туризму протягом усього року;
- брак інформації. Недостатнє інформування про туристичні можливості Карпат і слабка промоція на національному рівні знижують потік туристів;
- відсутність інновацій. Недостатнє використання сучасних технологій у туризмі обмежує можливості залучення туристів і управління туристичними потоками;
- соціальні проблеми. Високий рівень безробіття та низькі доходи місцевого населення знижують інтерес до розвитку туризму як перспективної галузі;
- правові бар'єри. Бюрократичні перешкоди та складнощі з отриманням дозволів на ведення бізнесу ускладнюють розвиток туристичної індустрії;
- застаріла туристична інфраструктура. Багато туристичних об'єктів потребують модернізації та оновлення для відповідності сучасним стандартам і очікуванням туристів;
- відсутність стратегічного планування. Відсутність чітких довгострокових стратегій розвитку туризму призводить до хаотичного та неефективного розвитку регіону;
- погіршення економічної кон'юнктури через поширення COVID-19 та військову агресію російської федерації, яке за обмежений період призвело до значного зниження ділової активності у більшості галузей вітчизняної економіки, істотного перерозподілу фінансових потоків в контексті необхідності виділення додаткових коштів, на підтримку бізнесу з найбільш постраждалих сегментів національної економіки (на рівні держави), скорочення витрат на інвестиційну діяльність, мотивацію персоналу, організаційну культуру тощо, аж до повної консервації бізнесу, та переходу до процедури узгодженого банкрутства (на рівні організацій), зміни структури витрат, і складу споживчого кошика домашніх господарств (на рівні індивідуального споживача);

- проблеми страхування споживачів туристичних послуг, що забезпечується суб'єктами туристичної діяльності на основі угод зі страховиками;

- відсутність плану відновлення туристично–привабливих об'єктів, які мають культурну та історичну цінність;

- інвестиційна не привабливість для іноземних підприємців та відсутність достатнього захисту бізнесу;

- відсутність іміджу України у сфері туризму на світовому ринку.

Також на розвиток внутрішнього туризму в Карпатському регіоні в процесі взаємодії між учасниками туристичного ринку виникають ще інші проблеми, які представлені на рис.3.2.

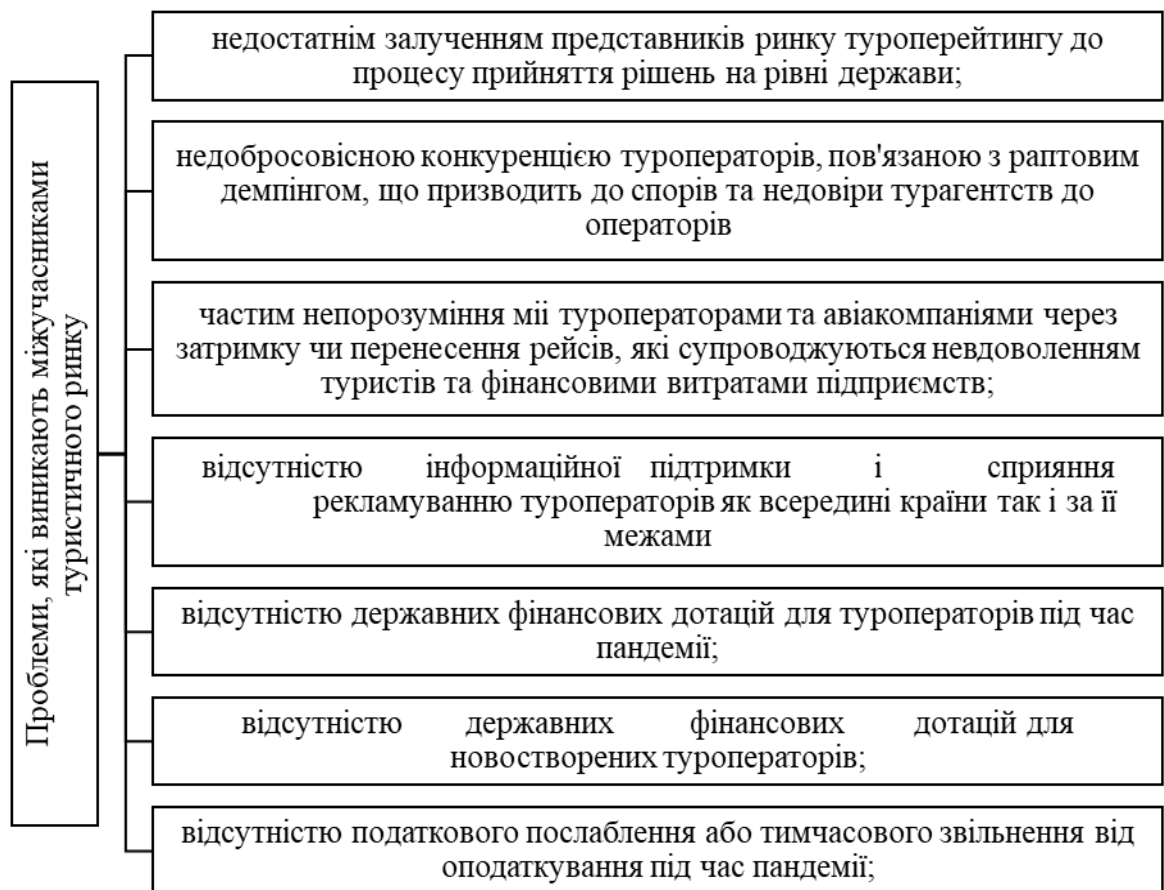

Рис.3.2. Проблеми, які виникають між учасниками туристичного ринку

*Складено автором

На рис.3.3. представленні недоліки у діяльності туристичних операторів на мікрорівні.

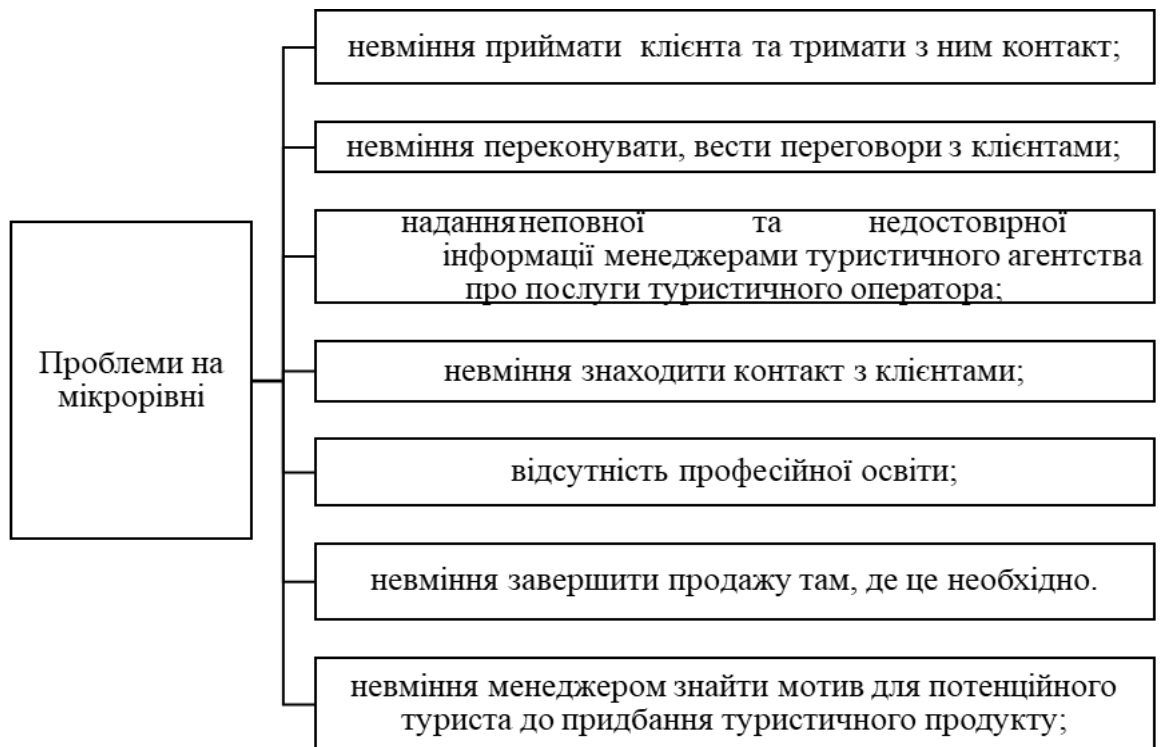

Рис.3.3. Проблеми мікрорівня діяльності суб'єктів туристичної діяльності
*Складено автором

Для ефективного вирішення проблеми розвитку внутрішнього туризму повинні бути готові адаптуватися до змін в ринкових умовах, розробляти конкурентоспроможні пропозиції та використовувати інноваційні підходи до маркетингу та обслуговування клієнтів.

3.2 Шляхи розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні

Розвиток внутрішнього туризму в Карпатському регіоні може бути досягнутий за допомогою різноманітних заходів та стратегій, спрямованих на поліпшення інфраструктури, просування туристичних послуг, підвищення якості обслуговування, заохочення інвестицій та створення сталого туризму.

Для перспективного розвитку внутрішнього туризму слід вжити низку невідкладних заходів, а саме:

1. модернізувати інфраструктуру. Інвестиції у розвиток інфраструктури, включаючи будівництво та модернізацію закладів, готелів та інших супутніх послуг, сприяють залученню більшого числа міжнародних пацієнтів;
2. постійно підвищувати рівень якості обслуговування з боку персоналу. Важлива увага відводиться управлінню, злагодженій праці кожного працівника на всіх етапах процесу створення комплексного туристичного продукту;
3. впровадження програм сприятливих умов для розвитку індустрії туризму, з метою заохочення інвестицій в розвиток індустрії туризму, шляхом створення сприятливих умов, через спрощення, та гармонізацію валютного, митного, податкового, та інших видів законодавства;
4. розширення спектру наданих туристичних послуг за рахунок розробки, та впровадження нових додаткових послуг;
5. освоєння та перехід на відносно нові види, й напрями туристичної діяльності, затребувані на ринку, і на даний час недостатньо представлені з погляду можливостей індустрії туризму на ринку України;
6. промоція туристичних маршрутів та продуктів: Активна рекламна кампанія на національному рівні для привертання уваги до туристичних можливостей регіону. Розробка та просування різноманітних туристичних маршрутів, включаючи гірські походи, велосипедні маршрути, культурні екскурсії та інші;
7. стимулювання інвестицій: Залучення приватного та державного капіталу для інвестування в розвиток туризму в регіоні. Надання податкових пільг для інвесторів у туристичний сектор;
8. створення сталого туризму: Збереження природного та культурного спадщини регіону шляхом впровадження практик сталого туризму. Розвиток екотуризму, збереження лісів та водних ресурсів, заохочення до місцевого економічного розвитку через туризм;

9. співпраця з місцевим населенням: Залучення місцевих жителів до процесу розвитку туризму, зокрема за допомогою створення малих сільських готелів, агротуристичних ферм та інших ініціатив;

10. розвиток альтернативних видів туризму: Залучення уваги до розвитку альтернативних форм туризму, таких як медичний туризм, культурний обмін, етнографічні маршрути та інші;

11. розвиток екотуризму та пригодницького туризму: Карпати мають великий потенціал для екотуризму та пригодницького відпочинку. Розвиток маршрутів для пішохідних походів, велосипедних та верхових прогулянок, а також водних видів спорту, таких як рафтинг, може привернути більше туристів;

12. стимулювання агротуризму та сільського туризму: Розвиток агротуризму та сільського туризму може сприяти залученню туристів до маленьких сіл та сільських районів. Відновлення старих будинків у стилі карпатської архітектури та пропозиція традиційних страв із місцевих продуктів може стати привабливим для відпочиваючих;

13. розвиток культурного туризму: Пропозиція екскурсій до історичних пам'яток, музеїв, церков та інших культурних об'єктів може привернути туристів, які цікавляться історією та культурою регіону;

14. проведення великих подієвих заходів міжнародного рівня, спрямованих на просування і популяризацію туризму в Карпатському регіоні;

15. впровадження інновацій в розвиток туризму. Напрямки розвитку інноваційної діяльності у сфері туристичних послуг представлено на рис.3.2.

Ці шляхи можуть сприяти сталому розвитку туризму в Карпатському регіоні та зробити його привабливим для внутрішніх туристів, а також збільшити його конкурентоспроможність на міжнародному ринку туризму.

Рис.3.2. Основні напрямки інновацій в сфері туризму

**Розроблено автором*

3.3 Розробка авторського туру «Перлини Закарпаття» як складової розвитку внутрішнього туризму

Досліджуючи інформацію і стан справ в туристичній сфері було виявлено, що необхідне створення авторського туру, що сприятиме розвитку туристичного ринку регіону.

Основна концепція. Відпочинок в Закарпатті прекрасний у будь-яку пору року. На чарівність місцевої природи не впливають ані погодні умови, ані особливості сезону. Маса приголомшливих вражень, незвичайний досвід, нові знання і пізнавальні екскурсії забезпечені кожному мандрівнику. Ми покажемо Вам Закарпаття з різних боків. Це відмінне місце для відпочинку під час зимових або літніх канікул, свят, вихідних і відпусток. Єдність з природою, чудові види і чисте гірське повітря сприяють релаксації і умиротворення.

Тур розроблений на 8 днів та на 20 осіб.

Назва туру – «Перлини Закарпаття».

Програма туру. Пропонуємо тур активного гірського туризму по Закарпатській області.

Споживачами даного туристичного продукту будуть жителі України. Екскурсанти різних статей, різного віку, середнього достатку.

Група туристів збирається у Києві на автовокзалі «Центральний», о 22:00 годині, виїжджають на автобусі до м. Солочин. Як вже було зазначено, вся наступна подорож відбуватиметься саме цим видом транспорту.

Картосхему маршруту можна переглянути в Додатку В.

Місце початку і закінчення туру – Київ-Київ.

Час початку і закінчення туру – 22.00-09.00.

Перелік транспортних засобів, які будуть здійснювати перевезення туристів – автобус.

Туристична програма

Тривалість туру: 8 днів / 5 ночей / 6 активні дні туру.

День 1 Збір групи.

Виїзд із Києва (ввечері).

Загальний кілометраж 830 км

Прибуття групи до місць поселення (с. Солочин).

Розміщення у номерах готелю.

Сніданок в ресторані готельного комплексу.

Переїзд до місця початку сплаву по річці Тиса (м. Хуст).

Інструктаж з техніки безпеки і правила поведінки на плавзасобі.

День 2 Підготовка плавзасобів до сплаву. Примірки і одягання необхідного інвентарю: каски, рятувальні жилети, гідрокостюми.

Сплав по Тисі.

Завершення сплаву в околицях міста Хуст.

Повернення до готелю.

Вечеря в ресторані готельного комплексу. Вільний час.

Загальний кілометраж 60 км

Сніданок в ресторані готельного комплексу.

Збір на літньому майданчику курорту готельного комплексу.

Знайомство з працівниками гірського пошуково-рятувального загону міністерства з питань надзвичайних ситуацій. Інструктаж по

День 3 сходженню.

Виїзд до бази Заросляк для здійснення походу.

Сходження на г. Говерла. Відпочинок на вершині г. Говерла.

Розповіді та пізнавальна інформація про вершини Чорногірського хребта. Фотографування. Обід (сухий пайок).

Поселення в готель «Керманич» у Ворохті .

Вечеря в ресторані готельного комплексу. Вільний час.

Загальний кілометраж 200 км

Сніданок в ресторані готельного комплексу.

Збір на літньому майданчику курорту готельного комплексу. Знайомство з працівниками гірського пошуково-рятувального загону міністерства з питань надзвичайних ситуацій. Інструктаж по сходженню.

День 4 Виїзд до бази Дземброня для здійснення походу на гору Бребенескул (висота — 2032 м). По дорозі відвідати Дзембронські водоспади й Вухатий камінь.

Розповіді та пізнавальна інформація про гору. Фотографування. Обід (сухий пайок).

Повернення в готель.

Вечеря в ресторані готельного комплексу. Вільний час.

Загальний кілометраж 230 км

Сніданок в ресторані готельного комплексу.

Збір на літньому майданчику курорту готельного комплексу. Знайомство з працівниками гірського пошуково-рятувального загону міністерства з питань надзвичайних ситуацій. Інструктаж по сходженню.

День 5 Виїзд до полонини Шумятка для здійснення походу на гірський масив Українських Карпат – Черногора і одна з її вершин г. Петрос (2020 м). Розповіді та пізнавальна інформація про гору. Фотографування. Обід (сухий пайок).

Повернення в готель.

Вечеря в ресторані готельного комплексу.

Загальний кілометраж 240 км

Сніданок в ресторані готельного комплексу.

Похід Карпатськими стежками до озера Несамовите.

Зустріч з інструктором, виїзд до бази Заросляк для здійснення походу.

День 6 Вирушаємо у захоплюючу подорож, на нас чекає подорож у світ природи Карпат. Величезні камені-валуни, альпійські галявини, та найкрасивіше льодовикове озеро. Шлях до гірського озера, що нагадує форми Антарктиди.

Повернення в готель.

Вечеря в ресторані готельного комплексу.

Вільний час.

Загальний кілометраж 193 км

Сніданок в ресторані готельного комплексу.

Похід на гору Хом'як. Пропонується нескладний пішохідний маршрут на вершину Хом'як. Шлях короткий та доступний, підйом

День 7 на вершину крутий.

Повернення до готелю.

Вільний час.

Вечеря в ресторані готельного комплексу.

Виселення. Виїзд до Києва.

Загальний кілометраж 830 км

День 8 09.00 Орієнтовне прибуття до Києва.

Пакет послуг включає:

1. Проживання. Для учасників туру передбачене проживання у готельному комплексі.
2. Харчування. У вартість туру входять 3 сніданки та 3 вечері. Інше харчування (сухі пайки в походи) оплачується окремо.
3. Трансфер за маршрутом.
4. Екскурсії.
5. Адміністративний супровід групи.
6. Страхування туриста.

Також туристам будуть надані екскурсійно-інформаційні, організаційні послуги та кваліфіковану допомогу учасникам туру в межах договору про надання туристичних послуг та здійснює свої функції лише на підставі дозволу.

Вартість проживання за увесь тур визначається шляхом множення вартості проживання за 1 добу на кількість ночівель

$$R_{np.m} = R_{np.d} \cdot N_{ноч.}, \quad (3.1)$$

де: $R_{np.d}$ – вартість проживання у добу;

$N_{ноч.}$ – кількість ночівель у готелі.

Вартість проживання туриста за весь тур дорівнює

$$R_{np.m} = 1000 \text{ грн.} \cdot 5 = 5000 \text{ грн.}$$

Вартість харчування туриста визначається за такою формулою:

$$R_{\text{харч.т.}} = R_{\text{харч.д.}} \cdot T_{\text{тур}}, \quad (3.2)$$

де: $R_{\text{харч.д.}}$ – вартість харчування 1 туриста за добу;

$T_{\text{тур}}$ – тривалість туру у добах.

Вартість харчування туриста визначається таким чином

$$R_{\text{харч.т.}} = 600 \text{грн.} \cdot 6 = 3600 \text{грн.}$$

В даному турі транспорт (автобус) орендується на весь тур, це зручно, тому що туристичний маршрут пов'язаний з поїздкою по декільком населеним пунктам. Таким чином перевезення одного туриста за час дії оренди дорівнює:

$$R_{\text{пер.}} = R_{\text{ор.}} / N_{\text{тур.}}, \quad (3.3)$$

де: $R_{\text{ор.}}$ – вартість оренди автобуса (повна);

$N_{\text{тур.}}$ – кількість туристів в групі (припустимо що кількість туристів 20)

$$R_{\text{пер.}} = 20000 \text{грн.} / 20 = 1000 \text{грн.}$$

У вартість туру входить вартість проведення запланованих екскурсій на 1 туриста. Вартість екскурсії для одного туриста представлено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Вартість екскурсії для одного туриста ($R_{\text{екс.т.}}$), грн

Екскурсія	Вартість, грн
Сплав по р. Тиса	1300
Сходження на гору Говерла	2450
Сходження на гору Бребенескул	1500
Похід на гірський масив Черногора і вершину г. Петрос	1200
Похід стежками до озера Несамовите	1600
Похід на гору Хом'як	1100
<i>Всього</i>	<i>9150</i>

Якщо в турі є трансфер, його вартість також входить у вартість туру продукту, як і вартість організації приймаючою стороною зустрічі і проведів групи. В цьому випадку вартість трансферу з розрахунку на одного туриста знаходиться за формулою

$$R_{\text{тр.т.}} = R_{\text{тр.заг.}} / N_{\text{тур}}, \quad (3.4)$$

де: $R_{\text{тр.заг.}}$ - загальна вартість трансферу (організації зустрічей / проведів);

$N_{\text{тур}}$ - кількість туристів в групі.

Вартість трансферу з розрахунку на одного туриста знаходиться таким чином:

$$R_{тр.т.} = 10000 \text{ грн.} / 20 = 500 \text{ грн.}$$

В повну вартість туру входять витрати на керівника тур групи, які розраховуються таким чином

$$R_{кер.гр.} = (R_{кер.гр.}^1 \cdot T_{туру}) / N_{тур}, \quad (3.5)$$

де: $R_{кер.гр.}^1$ – вартість послуг керівника групи за одну добу,

$T_{туру}$ – тривалість туру, $N_{тур}$ - кількість туристів в групі.

В даному випадку керівник тур групи протягом всього туру виконує крім своїх прямих обов'язків функцію екскурсовода, витрати на його послуги для одного туриста дорівнюють

$$R_{кер.гр.} = (500 \cdot 8) / 20 = 200 \text{ грн.}$$

Собівартість туру (розраховується без урахування накладних витрат) з розрахунку на одного туриста визначається як сума всіх вартостей, віднесених на одного туриста:

$$S_m = R_{пр.т.} + R_{харч.т.} + R_{пер} + R_{екс.т.} + R_{тр.т.} + R_{кер.гр.} \quad (3.6)$$

$$S_m = 5000 + 3600 + 1000 + 9150 + 500 + 200 = 19450 \text{ грн.}$$

Отже, собівартість туру 19450 грн.

В цьому випадку ціна туристичної путівки для конкретного покупця даного туру визначатиметься за формулою:

$$Ц = S + S \cdot K_{рент.} \quad (3.7)$$

де: $Ц$ - ціна турпутівки для конкретного покупця;

S - собівартість даної турпутівки для турфірми;

$K_{рент.}$ - офіційно встановлений коефіцієнт рентабельності (15%).

Таким чином, ціна турпутівки становить:

$$Ц = 19450 \text{ грн} + 19450 \text{ грн} \cdot 15\% = 22368 \text{ грн}$$

Знаючи ціну туру і його собівартість, можна розрахувати маржинальний дохід туристської фірми. Слово «маржинальний» утворилося від слова «маржа», тобто величина, що виражає різницю між двома певними показниками.

Маржинальний дохід від продажу однієї путівки знаходиться за формулою:

$$M^l = C - S, \quad (3.8)$$

де: C - ціна турпутівки для покупця;

S - собівартість даної турпутівки для турфірми.

$$M = 22368 - 19450 = 2319 \text{ грн}$$

•

Для розрахунку сукупного маржинального доходу, що отримує фірма за весь тур, необхідно визначитися із розрахунковою чисельністю групи:

$$M_{\text{туру}} = M^l \cdot N_{\text{тур}}, \quad (3.9)$$

де: M^l - маржинальний дохід від продажу однієї путівки;

$N_{\text{тур}}$ - кількість туристів одного туру.

Далі розраховується сукупний маржинальний дохід, що отримує фірма за весь тур

$$M_{\text{туру}} = 2918 \text{ грн.} \cdot 20 = 58360 \text{ грн.}$$

Річний маржинальний дохід визначається за формулою

$$M_{\text{річ.}} = M_{\text{туру}} \cdot N_{\text{турів}}, \quad (3.10)$$

де: $M_{\text{туру}}$ - маржинальний дохід від одного туру;

$N_{\text{турів}}$ - загальна кількість турів за рік.

Таблиця 3.3

Реалізація туру на рік

Місяць	Кількість реалізованих турів, шт
Січень	4
Лютий	4
Березень	4
Квітень	6
Травень	8
Червень	8
Липень	8
Серпень	8
Вересень	6
Жовтень	6
Листопад	4
Грудень	4
<i>Всього</i>	<i>70</i>

Тобто за рік планується здійснити 70 турів по 20 осіб.

Річний маржинальний дохід рівний:

$$M_{р\acute{и}ч.} = 58360 \text{ грн.} \cdot 70 = 4085200 \text{ грн.}$$

Для спрощення розрахунків приймають, що фірма частину маржинального доходу від кожного туру спрямовує на сплату своїх постійних витрат і що ця частка складає 30%. В цьому разі величина постійних витрат може бути визначена за формулою:

$$R_n = M_{тур} \cdot 30 \%, \quad (3.11)$$

де: R_n - постійні витрати, що відносяться до даного туру;

$M_{тур}$ - маржинальний дохід від туру.

Таким чином, величина постійних витрат дорівнює

$$R_n = 58360 \text{ грн.} \cdot 30 \% = 17508 \text{ грн.}$$

Відповідно, валовий прибуток даного туру складатиме

$$P_г = M_{тур} - R_n \quad (3.12)$$

де: $P_г$ - валовий прибуток від даного туру;

R_n - постійні витрати, що відносяться до даного туру.

$$P_г = 58360 \text{ грн.} - 17508 \text{ грн.} = 40852 \text{ грн.}$$

Річний валовий прибуток від даного виду туру визначається за формулою

$$P_{г,р\acute{и}ч.} = P_г \cdot N_{тур\acute{и}в.} \quad (3.13)$$

де: $P_{г,р\acute{и}ч.}$ - валовий прибуток від даного туру за рік;

$P_г$ - валовий прибуток від даного туру;

$N_{тур\acute{и}в.}$ - кількість турів на рік.

$$P_{г,р\acute{и}ч.} = 40852 \text{ грн.} \cdot 70 = 2859640 \text{ грн.}$$

Отже, при реалізації даного туру 70 разів за рік туристична фірма отримає річний валовий прибуток в розмірі 2859640 грн., а це дозволяє стверджувати ще на стадії розробки, що даний тур економічно ефективний.

Висновки до розділу 3

Розвиток туризму в Карпатах має великий потенціал, проте стикається з низкою проблем, які гальмують його прогрес. Ось основні з них: екологічні проблеми; інфраструктурні проблеми; економічні проблеми; соціальні проблеми, а головна проблема – війна росії проти України. Для подолання цих проблем потрібен комплексний підхід, який включає покращення інфраструктури, екологічні ініціативи, залучення інвестицій, підвищення якості обслуговування та збереження культурної спадщини. Це сприятиме сталому розвитку туризму в Карпатах, що буде вигідно як для туристів, так і для місцевих громад.

Вирішення зазначених вище проблем послужить стимулом розвитку туризму в Карпатському регіоні як одного з пріоритетних напрямків розвитку туризму регіону, сприятиме наповненню місцевих бюджетів на рівні територіальних громад.

Розроблений тур в сегменті гірського туризму в Закарпатській області сприятиме залученню нових туристичних потоків, адже є досить цікавим для туристів. Програма туру включає найбільш цікаві місця закарпатської області, а саме сходження на гору Говерла, Бребенескул, Хом'як, гірський масив Черногора і вершину г. Петрос та сплав по річці Тиса.

ВИСНОВКИ

Таким чином, за результатом дослідження сучасного стану розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні можна зробити висновки:

– з'ясовано, що на даний час відсутній однозначний підхід до трактування поняття «внутрішній туризм». Тому, пропонуємо авторське визначення, «внутрішній туризм – це туризм в межах певної території країни осіб, які постійно у ній проживають». Подана класифікація видів внутрішнього туризму має практичне значення, оскільки дозволяє структурувати попит на внутрішні туристичні послуги, та формувати адекватну пропозицію, формуючи та розвиваючи відповідні об'єкти інфраструктури. Також з'ясовано відмінні характеристики та переваги внутрішнього туризму;

– взаємодія внутрішніх та зовнішніх чинників формує кон'юнктуру ринку та створює середовище бізнес-діяльності, впливає на попит (його обсяг, структуру, ритмічність), який забезпечується діяльністю національної індустрії туризму зі створення відповідного кон'юнктури турпродукту. Формування національної туристичної індустрії є наслідком складної взаємодії внутрішніх і зовнішніх соціально-економічних процесів, які спричиняють потребу в туризмі і формують попит на туристичні послуги;

– внутрішній туризм є важливим у своєму зростанні так як сприяє розвитку регіонів, надходженню коштів до бюджету територіальних громад, збагачує духовно подорожуючих. У зв'язку з воєнною агресією росії та окупацією східних та південних регіонів України змінились тенденції внутрішнього туризму;

– Карпатський регіон має значний туристичний потенціал і володіє чималими рекреаційними ресурсами – лісовими, бальнеологічними, культурно-історичними. У поєднанні з красивими ландшафтами, лікувальними водами і цілющим повітрям в поєднанні зі значними можливостями для пізнавального

туризму, Карпатський регіон стає стратегічним напрямком розвитку туризму всієї країни;

– рекреаційно-туристичний потенціал Карпат є важливою передумовою розвитку рекреаційного туризму в регіоні. Основні складові цього потенціалу включають:

✓ природні ресурси: Карпати володіють великим різноманіттям природних об'єктів, таких як гірські вершини, ліси, озера, водоспади та річки. Це створює унікальні умови для проведення різноманітних рекреаційних активностей, включаючи піші прогулянки, гірськолижний спорт, катання на велосипедах, риболовлю та багато іншого;

✓ культурна спадщина: Карпати мають багату історію та культурну спадщину, що включає народні звичаї, традиції, фольклор, архітектуру та релігійні пам'ятки. Це привертає туристів, які бажають пізнати культурні особливості та досліджувати історичні місця;

✓ Екологічна чистота: Карпати відомі своєю екологічно чистою природою і збереженими екосистемами. Це створює привабливу атмосферу для туристів, які цінують природну красу, спокій та можливість відпочинку в природному середовищі.

– Карпатський регіон має значний потенціал для розвитку внутрішнього туризму завдяки своїм природним, культурним та економічним ресурсам. Тенденції свідчать про зростання популярності екотуризму, активного відпочинку та оздоровчого туризму, що сприяє сталому розвитку регіону та збереженню його унікальної природи та культури;

– розвиток внутрішнього туризму в Карпатському регіоні стикається з численними проблемами. Для подолання проблем необхідні комплексні заходи, включаючи інвестиції в інфраструктуру, екологічні ініціативи, маркетингові кампанії, освітні програми для персоналу та підтримку місцевих громад. Це дозволить забезпечити сталий розвиток внутрішнього туризму в Карпатському регіоні та підвищити його привабливість для туристів;

– Карпати мають великий потенціал для розвитку різноманітних видів туризму. Залучення інвестицій, розвиток інфраструктури, збереження природних ресурсів та культурної спадщини, а також активна маркетингова стратегія можуть забезпечити сталий розвиток регіону та зробити Карпати ще більш привабливими для внутрішніх та іноземних туристів;

– розроблений новий туристичний продукт в сегменті гірського туризму в Закарпатській області сприятиме залученню нових туристичних потоків, адже є досить цікавим для туристів. Програма туру включає найбільш цікаві місця закарпатської області, а саме сходження на гору Говерла, Бребенескул, Хом'як, гірський масив Черногора і вершину г. Петрос та сплав по річці Тиса.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України: навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2009. 400 с.
2. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. Київ: ВПЦ «Київ ун-т», 2014. 209 с.
3. Вислободська Г. П., Бричка Б. Б. Вплив пандемії Covid-19 на розвиток туристичного ринку України. Туризм в умовах пандемії Covid-19 : шанси та загрози. *Зб. матеріалів круглого столу. Львів : Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького.* 2020. С. 19-21.
4. Вислободська Г. П., Макаруха С. Р. Кооперація в туризмі : стан, проблеми та перспективи. *Причорноморські економічні студії.* 2019. Вип. 47-1. С. 126-130.
5. Відпочинок на Львівщині: заклади розміщення та заклади харчування URL: <http://www.lviv-land.com.ua/vidpochynok> (дата звернення 31.03.2024)
6. Відпочинок у Карпатах URL: <http://www.karpaty.info/ua/> (дата звернення 31.03.2024)
7. Внутрішній туризм в Україні. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/vnytrishnij-turyzm-v-ukrainiCOVID19/30726545.html> (дата звернення 31.03.2024)
8. Внучко С., Тимошенко Т. COVID-19 та соціальний діалог в туристичній галузі: практика ЄС та українські реалії. URL: <http://eu-ua-csp.org.ua/news/240-covid-19-ta-socialnij-dialog-v-turistichnij-galuzi-praktika-yes-ta-ukrayinskij-realiyi> (дата звернення 31.04.2024)
9. Внутрішній туризм. З початку війни понад 45% українців подорожували країною. URL:

- <https://forbes.ua/news/vnutrishniy-turizm-z-pochatku-viyni-ponad-45-ukraintsi-v-podorozhuvali-krainoyu-08092023-15885> (дата звернення 31.03.2024)
- 10.Втрати туризму від пандемії 2020 року вп'ятеро перевищили втрати під час фінансової кризи 2009 року – ООН. 112.ua : URL : <https://ua.112.ua/suspilstvo/vtraty-turyzmu-vid-pandemii-2020-roku-v-5-raziv-perevyshchyly-vtraty-pid-chas-finansovoi-kryzy2009-oon-550086.htm> (дата звернення 31.03.2024)
- 11.Габчак Н., Білак О. Туризм країн Карпатського євро регіону : навч. посібник. В-во ТОВ «РІК-У». Ужгород, 2023.
- 12.Графська О., Підвальна О., Боднарчук Х. Перспективи розвитку внутрішнього туризму в умовах пандемії COVID-19. *Економіка та суспільство*, 2021, (25). С. 43-47.
- 13.Гурська І. С., Герасимів З. М. Фактори розвитку туристичного бізнесу в умовах ринку. *Агросвіт*. 2019. № 20. С. 88–92.
- 14.Державна служба статистики України. URL:<http://www.ukrstat.gov.ua/>.(дата звернення: 15.04.2024).
- 15.Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dart> /.(дата звернення: 15.04.2024).
- 16.Драпушко Р. Г. Туристичний потенціал України: стан, проблеми та перспективи розвитку: монографія. *Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи*. Київ: 2017. 152 с.
- 17.Загальна характеристика лісів України. URL: Режим доступу: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=62921. (дата звернення 31.03.2024)
- 18.Заклади харчування Івано-Франківської області URL:: <http://www.rtic.if.ua/objects/c11/> (дата звернення 31.03.2024)
- 19.Заклади розміщення Закарпатської області. URL: www.transcarpathiatour.com.ua (дата звернення 31.04.2024)
- 20.Заклади розміщення та харчування України. URL: <http://www.doroga.ua> / (дата звернення 31.04.2024)

21. Заклади розміщення Чернівецької області URL:
<http://oda.cv.ua/page/zakladi-rozmishchennya> (дата звернення 31.03.2024)
22. Заклади харчування Чернівецької області URL:
<http://oda.cv.ua/page/zakladi-kharchuvannya> (дата звернення 31.03.2024)
23. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР. Liga 360. 1995.
URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Z950324?an=475921> (дата звернення 31.03.2024)
24. Зарубіна А., Онойко Ю., Щербатюк Н. Сучасні тенденції розвитку внутрішнього туризму. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48.
25. Збарський В. К., Грибова Д. В. Особливості еволюційного розвитку туристичної галузі. *Агросвіт*. 2020. № 2. С. 18–23.
26. Зінько Ю. Туризм у Карпатському регіоні: загрози для довкілля та способи сталого розвитку. *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. 2014. Вип.45. С.443-451.
27. Карпатський економічний район.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Карпатський_економічний_район/. (дата звернення 31.03.2024)
28. Карташова Н. В., Кучерява Г. О. Сучасні тенденції та перспективи розвитку внутрішнього туризму в Україні. *Ad orbem per linguas. До світу через мови*. Матеріали Міжнародної науково-практичної відеоконференції «Україна у транскультурному й мультимодальному світі». 2022. Т. 25. С. 542-544.
29. Кифяк В. Ф. Організація туризму. Чернівці : Книги – XXI, 2008. 344 с.
30. Коваленко О. В. Внутрішній туризм за видами як пріоритетний напрям розвитку туристичної галузі України. URL:
http://tourlib.net/statti_ukr/kovalenko.htm (дата звернення 31.03.2024)
31. Краснокутська Ю.В. Внутрішній туризм як стратегічний напрямок розвитку ринку туристичних послуг та рішення соціально-економічних проблем. *Вісник Прикарпатського університету. Економіка*. 2018. Випуск XIII. С.74-79.

32. Лавейкіна Є. С. Оцінка природно-ресурсного потенціалу та перспективи розвитку Карпатського регіону. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. –№ 20 (2). –С. 76-77.
33. Марценюк Л. В. Напрямки розвитку внутрішнього туризму в Україні. *Наука та прогрес транспорту. Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна*. 2014. №. 6. – С. 23–33-23–33.
34. Нодь О. Туризм та курортно-рекреаційна сфера: особливості, проблеми та перспективи розвитку. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2. С. 66–73.
35. Помаза-Пономаренко А.Л. Розвиток туризму в Україні у воєнний і післявоєнний періоди. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. Том 33 (72) № 5 2022. 6-11с.
36. Реєстри пам'яток. URL: http://wikilovesmonuments.org.ua/listy_pamiatek/ (дата звернення 31.03.2024)
37. Розвиток туризму в Карпатському регіоні: Івано-Франківщина URL: http://www.tourism.gov.ua/files/news_karpaty/Ivan_Frankivschina.pdf (дата звернення 15.04.2024)
38. Список об'єктів природно-заповідного фонду України. URL: <https://wikimediaukraine.wordpress.com/2014/03/19/список-обектів-природно-заповідного/>(дата звернення 31.03.2024)
39. Стегней М., Нодь О. Глобальні чинники сучасних трансформаційних змін у сфері розвитку туризму та рекреації. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. №5, Том 2 (298). С. 291-301
40. Тарасовський Ю. Куди і як подорожували українці під час війни. Join UP! показав результати й тенденції 2022 року. Forbes. 2022. URL: <https://forbes.ua/news/kudi-i-yak-podorozhuvali-ukrainsi-pid-chas-viyni-join-up-pokazav-rezultati-y-tendentsii-2022-roku-09022023-11629>.

Додаток А

Озера Українських Карпат

Назва озера	Розташування	Висота над р. м. (м)/глибина	Опис
<p>Синевир</p> 	Закарпатська область	989/ 24 м	Найбільше озеро в Карпатах, відоме як "Морське око Карпат". Входить до складу Національного природного парку "Синевир".
<p>Несамовите</p> 	Івано-Франківська область	1750/ 1,5 м	Озеро льодовикового походження на схилі гори Туркул у Чорногірському масиві. Входить до складу Карпатського національного природного парку.
<p>Бребенескул</p> 	Івано-Франківська область	1801/ 2,8 м	Найвисокогірніше озеро України, розташоване у Чорногірському масиві біля гори Бребенескул.
<p>Марічейка</p> 	Івано-Франківська область	1510/ 0,8 м	Розташоване біля гори Шурін Говерляньського масиву. Гарне місце для туристів, які шукають спокій і природу.

<p style="text-align: center;">Ворожеска</p> 	<p>Івано-Франкі вська область</p>	<p>1460 4,5 м</p>	<p>Розташоване на схилах гори Бребенескул. Має льодовикове походження та холодну, прозору воду.</p>
<p style="text-align: center;">Апшинець</p> 	<p>Закарпатська область</p>	<p>1487/ 3,3 м</p>	<p>Льодовикове озеро на схилах Свидовецького масиву. Вода дуже холодна навіть влітку.</p>
<p style="text-align: center;">Герешаска</p> 	<p>Закарпатська область</p>	<p>1577 1,2 м</p>	<p>Також відоме як Догяска. Розташоване на Свидовецькому масиві, має красивий колір води і мальовничі береги.</p>

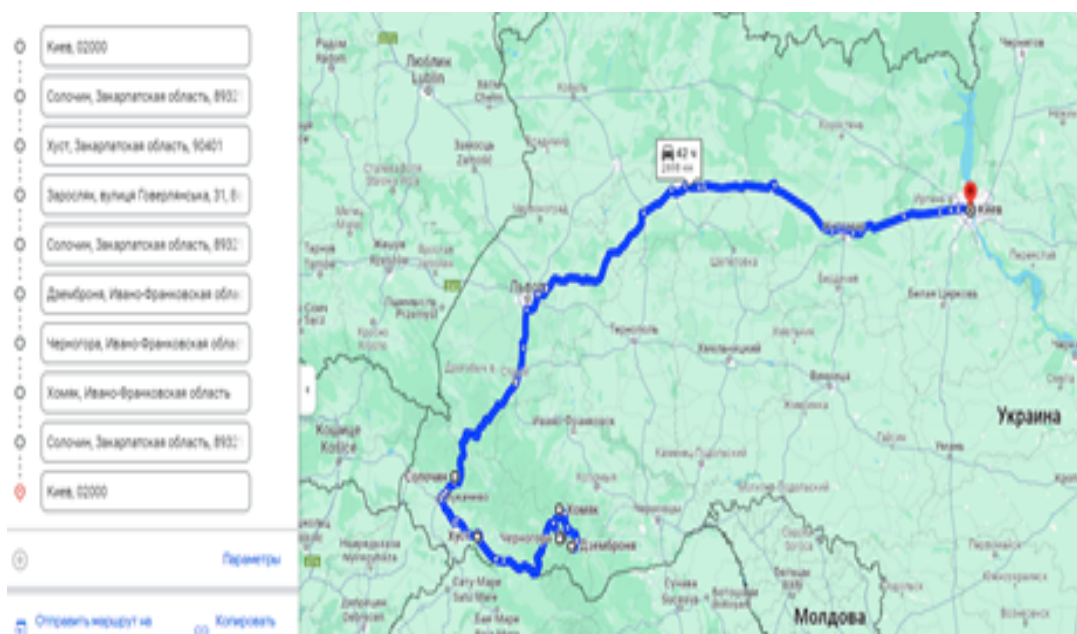
Додаток Б
Водоспади Українських Карпат

Назва водоспаду	Розташування	Висота падіння (м)	Опис
<p style="text-align: center;">Шипіт</p> 	Закарпатська область, с. Пилипець	14	Один з найвідоміших і найгарніших водоспадів Карпат. Популярне місце серед туристів.
<p style="text-align: center;">Гук Женецький</p> 	Івано-Франківська область, с. Татарів	15	Розташований у гірському масиві Горгани, недалеко від курорту Буковель. Легкодоступний для туристів.
<p style="text-align: center;">Манявський</p> 	Івано-Франківська область, с. Манява	20	Високий і мальовничий водоспад, розташований у Манявському скиті. Оточений густими лісами.
<p style="text-align: center;">Кам'янка</p> 	Львівська область, Національний природний парк "Сколівські Бескиди"	7	Розташований на річці Кам'янка. Водоспад знаходиться в красивому лісовому оточенні, недалеко від озера Журавлине.

<p>Труфанець</p> 	<p>Закарпатська область, смт Ясіня</p>	<p>36</p>	<p>Найвищий водоспад Закарпаття. Легкодоступний, розташований поруч з трасою Рахів – Ясіня.</p>
<p>Скакало</p> 	<p>Закарпатська область, с. Чинадійово</p>	<p>4</p>	<p>Маленький, але дуже мальовничий водоспад. Відомий завдяки своїй красі і легкій доступності.</p>
<p>Воєводин</p> 	<p>Закарпатська область, с. Тур'ї Ремети</p>	<p>24</p>	<p>Один з найвищих водоспадів Карпат. Розташований у важкодоступній, але дуже красивій місцевості.</p>
<p>Лужківський</p> 	<p>Івано-Франківська область, с. Великий Рожин</p>	<p>14</p>	<p>Водоспад на річці Великий Рожин. Відомий своєю висотою і красивими каскадами.</p>
<p>Кудринецький</p> 	<p>Івано-Франківська область, с. Кривопілля</p>	<p>3</p>	<p>Невеликий водоспад з каскадами, що створюють привабливий вигляд. Легкодоступний для туристів.</p>

Додаток В

Картосхема маршруту

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу

«Внутрішній туризм в Карпатському регіоні – стан і перспективи розвитку»

для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»

студентки спеціальності 242 «Туризм»

Панченка Олега Михайловича

(ПП студента)

Рецензент: Дарія ЦЮРАК

Менеджер туризму ТОВ «Кей»

(науковий ступінь, вчене звання, посада, ПП рецензента)

Дослідження внутрішнього туризму в Україні в цілому, і в Карпатському регіоні, зокрема, має вкрай важливе значення. Актуальність теми не викликає сумнівів, адже внутрішній туризм є важливою складовою економічного та соціального розвитку країни. В умовах глобальних викликів, таких як пандемія COVID-19, а, особливо, війни росії проти України, розвиток внутрішнього туризму набуває ще більшого значення. Робота піднімає питання розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні, який володіє потужним рекреаційно-туристичним потенціалом.

Студент вивчив специфіку та стан внутрішнього туризму в Україні; оцінив ресурсний та інфраструктурний потенціал, чинники та проблеми внутрішнього туризму в Карпатському регіоні, а також запропонував рекомендації для покращення внутрішнього туризму в Карпатському регіоні. Проте недостатньо розкрито стан внутрішнього туризму в сучасних умовах та шляхи подолання проблем, а рекомендації щодо розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні потребують удосконалення.

Оформлення роботи на достатньому рівні. Загалом кваліфікаційна робота студента Олега Михайловича заслуговує оцінки «добре».

Менеджер туризму ТОВ «Кей»

Дарія ЦЮРАК

«04» червня 2024 р.

МП

Відгук
на кваліфікаційну роботу
«Внутрішній туризм в Карпатському регіоні – стан і перспективи
розвитку»

студента спеціальності 242 «Туризм»

Панченка Олега Михайловича

(ППП студента)

Кваліфікаційна робота присвячена актуальній темі розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні. Робота включає аналіз поточного стану туризму та дослідження перспектив його розвитку в цьому важливому для України регіоні. Тема вибрана вчасно і є дуже актуальною, враховуючи рекреаційно-туристичний потенціал Карпатського регіону та його значення для внутрішнього туризму України. Проте аналіз поставлених завдань не достатній, а аналіз поточного стану туризму в Карпатському регіоні базується на неповних даних.

Робота має логічну структуру, матеріали роботи викладені у науковому стилі, доступною мовою, наповнена ілюстративним матеріалом.

Кожен розділ завершується висновками до розділу, проте загальні висновки розкриті не в повній мірі. Є погрішності у використанні літературних джерел, їх невідповідність змісту роботи. Рекомендаційний розділ, присвячений перспективам розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні, містить загальні рекомендації без детального аналізу можливих ризиків, недостатньо розкриті проблеми та рекомендації щодо розвитку внутрішнього туризму в Карпатському регіоні. Допущені помилки в розробці туру як рекомендації щодо розвитку внутрішнього туризму в Карпатах. Календарний план роботи виконано вчасно.

В підсумку кваліфікаційна робота студента Олега Михайловича допущена до захисту.

Студент

 Олег ПАНЧЕНКО

Науковий керівник

 Людмила ЖИРАК

«03» червня 2024 р.

метадані

Заголовок

Внутрішній туризм в Карпатському регіоні - стан і перспективи розвитку

Автор

Науковий керівник / Експерт

Панченко Олег**Людмила Жирак**

підрозділ

King Danylo University

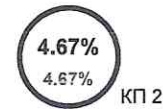
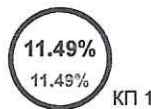
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про **МОЖЛИВІ** маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		37
Інтервали		0
Мікропробіли		40
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		52

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

9016

Кількість слів

71892

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Копір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ – СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 6/7/2023 King Danylo University (King Danylo University)	74	0.82 %
2	https://studfile.net/preview/9879943/page/20/	41	0.45 %
3	https://studfile.net/preview/9879943/page/18/	39	0.43 %
4	РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ – СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 6/7/2023 King Danylo University (King Danylo University)	36	0.40 %

5	https://studfile.net/preview/9879943/page:18/	35	0.39 %
6	https://revolution.allbest.ru/sport/01244825_1.html	34	0.38 %
7	https://studfile.net/preview/9879943/page:20/	28	0.31 %
8	https://core.ac.uk/download/pdf/76238418.pdf	28	0.31 %
9	https://studfile.net/preview/9879943/page:18/	28	0.31 %
10	РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ – СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 6/7/2023 King Danylo University (King Danylo University)	27	0.30 %

з бази даних RefBooks (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з домашньої бази даних (2.52 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ – СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 6/7/2023 King Danylo University (King Danylo University)	182 (6)	2.02 %
2	Стан і перспективи розвитку гастрономічного туризму в Івано-Франківській області 6/15/2023 King Danylo University (King Danylo University)	27 (3)	0.30 %
3	Індустрія гостинності Івано-Франківської області 6/7/2023 King Danylo University (King Danylo University)	10 (1)	0.11 %
4	Технологія організації паломницьких турів 2/1/2024 King Danylo University (King Danylo University)	8 (1)	0.09 %

з програми обміну базами даних (1.94 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 5/22/2024 National University Chernihiv Politechnika (NUCP) 2 (Інформаційний центр запобігання та виявлення плагіату)	91 (9)	1.01 %
2	2024_ROSSOLODOVA_NNIRGBT_2_zTUR-20 6/5/2024 Mykhailo Tuhon-Baranovskyi Donetsk National University of Economics and Trade (Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovskyi)	25 (1)	0.28 %
3	Матвієнко_Соя.docx 12/14/2021 Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (VSPNU) (VSPNU)	16 (1)	0.18 %
4	Габчак Н.Ф..docx 7/27/2023 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	14 (1)	0.16 %

5	Turbiznes_2017_Danko_Los.docx 5/23/2017 V. N. Karazin Kharkiv National University (KKNU) (Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу - кафедра туристичного бізнесу та країнознавства)	12 (2)	0.13 %
6	Розвиток лікувально-оздоровчого туризму в Україні .doc 4/23/2023 Lviv National Agrarian University (LNAU) ((ЗВ) Кафедра Туризму)	10 (1)	0.11 %
7	ПРОБЛЕМИ І РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ.docx 6/15/2023 National University "Zaporizhzhia Polytechnic" (Кафедра "Туристичний, готельний та ресторанний бізнес")	7 (1)	0.08 %

з Інтернету (7.03 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://studfile.net/preview/9879943/page:18/	126 (5)	1.40 %
2	https://studfile.net/preview/9879943/page:20/	77 (3)	0.85 %
3	https://revolution.allbest.ru/sport/01244825_1.html	69 (4)	0.77 %
4	https://core.ac.uk/download/pdf/76238418.pdf	61 (4)	0.68 %
5	http://eh.udpu.edu.ua/article/download/291960/285524/675408	52 (4)	0.58 %
6	https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/12783/1/%D0%94%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%20%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B7.docx	52 (6)	0.58 %
7	https://www.doccity.com/ru/kursova-tehnologiya-rozrobki-ozdorovchogo-turu-yevropoyu-dlya-ukrajinskih-turistiv/7432585/	39 (3)	0.43 %
8	http://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/564e6f37b1f64169cf08d9a0be6241ff.pdf	36 (4)	0.40 %
9	https://vidbudova.online/predstavnyky-turystychnoyi-galuzi-u-10-oblastyah-ukrayiny-zbilshyly-podatkovy-nadhodzhennya/	26 (1)	0.29 %
10	https://svitpnt.com.ua/geografiya/karpatskiy-ekonomichniy-rayon3.html	21 (2)	0.23 %
11	https://t.me/s/DARTUkraine?before=476	19 (2)	0.21 %
12	https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/29055/1/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD.%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%20%D0%B7%20%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%832020.PDF	15 (2)	0.17 %
13	https://ukd.edu.ua/sites/default/files/2021-03/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B5%D0%BA%D0%B7%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%83_242%20%D0%A2%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC_%D0%96%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BA%20%D0%9B.%D0%9C_.pdf	14 (1)	0.16 %
14	https://uk.tgstat.com/channel/@DARTUkraine	14 (1)	0.16 %
15	http://sites.znu.edu.ua/stud-sci-soc/2016/2016_tom_4_novyj.pdf	13 (1)	0.14 %

Список принятых фрагментів (немає принятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР

ЗМІСТ

КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)